

Laste
ristimise jagu.

Tõlkinud J. Ruun.

Esimene jagu.

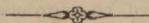
Sind 20 top.

Tallinnas.

Tõlkitud A. Sinemanni'ksuluga.

1890.

Laste ristimise lugu.

Tõlkinud J. A—nn.

Esimene jagu.

Hind 20 kop.

Tallinnas,
Trükitud A. Sinemann'i kuluuga.
1890.

Къ напечатанію сего со стороны С.-Петербургской Евангелическо - Лютеранской церкви препятствій не имѣется.

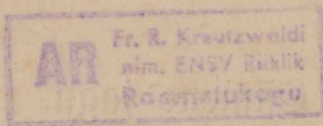
С.-Петербургъ, 13-го Сентября 1889 г.

Вице-Президентъ К. Лалаидъ.

№ 2929.

Секр. І. Самсонъ.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 27-го Октября 1889 г.

67.370

G e s f ö n e .

See weikene raamatukene, mis ma olen soowinud wälja anda, räägib meile ristitamisest, mis ka meie ajal väga tarwis läheb, sest et see küsimine nüüd sagedaste fiin ja seal kuulda on:*) „Mis peaks õigem olema, kas laste wõi wana inimeste ristitamine?“ Ja seks soowikfiwad mitmed teada saada, mis Apostlite ja nende järgmise aja kiriku wanemad omal ajal selle poolest on teinud. Seks oleme tahtnud lasta kaks kuulsat meest selle raamatu sees selle asja üle lähemalt jutustada. See, kes seda kõnet esmalt algab, on üks Baptist, ja on wanemas põlwes ristitatud, ja selle nimi on Timoteus, ja teine, kes on lapselt ristitatud, selle nimi on Natanael. Siin aga palun mina sind, kes ja seda loed, olgu sina lapselt ristitatud, ehk ka wanemas põlwes, mitte otsegu suurelise meelega, ehk oma õiguse ajamisega seda lugeda, sest et meie ei ole tahtnud mitte waielda, ega oma õigust ajada. Sest et Jumal on meie mõlemate kohtumõistja, waid meie palume enestele sedasama õigust, mis meie ka teistele hea meelega soowime. See on see õigus, et meie sõnas

*) Wäljaandja on soowinud seda raamatukesi kui wastuseks nende mitme kirja ja küsimiste peale ristimise üle mis temale on saadetud, wälja anda.

fui kirjas ilma tahtlemata omad südame mõtted kirja põhja peal wõikfime wälja ütelda. Pea siht minu weikese raamatuga on see: et uues Testamentis ei ole meile ühtigi otsust ehk selget teadust antud, sest kuidas wanad kiriku isad, ehk apostlite aegsed ja järgmised wanemad omal ajal selle poolest tegiwad, kes usklikud oliwad, kas ristitafiwad ka lapsi, wõi üksnes wanemaid inimesi.

Seks oleme siis ka wõtnud endid pöörda tõe tunnistajate wanemate meeste poole, kes on elanud ja olnud Apostlite aja sees, ja selle järel, ja selle filmade ees ja meeles weel seisid, mis ja kuidas Apostlid oliwad sisse seadnud ja teinud.

Uga armas wend ehk õde, annaks nüüd armas Zumal, et enne, kui meie oleme hakkanud seda weikset raamatut lugema, oma püha Waimu meile juhatajaks, sest ei lähe mitte wähe tööd ja enese ärasalgamist tarwis, ühel niisugusel hingel kes tött tahab otsida, ei mitte kui aja wiiteks, waid tõe südame ja igatsufega, — ja kui see kes ei wõi rahule jääda enne, kui ta tunneb, et tal kindel alus jalgade all on. Hakkame siis nõnda peale, kui need; kes tött otsiwad. Isfand, anna meile seks oma Waimu.

A. Sinemann.

Lasteristimise lugu.

Esimene kõne.

Timoteus: Mu armas sõber Natanael, nüüd on see minul üsna selge, et lasteristimine õige ei ole; õigus on tõe poolest baptistide käes. Apostlite päi-
wil ei olnud lasteristimisest juttugi; see on rahwa kiriku ülesleidus; seks üles leitud, et inimesi tõsisest jumalakartusest eemal hoida ja neid takistada oma waba arwamiist usuasjade kohta üles näidata; inimesi, kes weel heast ja kurjast ei tea, s. o. wäetikesed, saawad ka selle läbi ühe seatud usutunnistuse külge nagu kinni seatud j. n. e.

Natanael: Wõi ütled sa seda? Aga noh, asi on wäga tähtjas ja seda wäärt, et tõsise meelega seda läbi katsume; ja kui sa minu nõuus oled, siis wdime ju sest pisut rääkida. Issand juhatagu meid oma walgusega! Aga enne kui meie sinu tõenduse peas-
asja juure tuleme, nimelt seda, et apostlite päi-
wil lasteristimist ette ei tulnud, tahaksin ma, et üht teist asja järele katsumine, mis sa ütlesid. See on hea, et mõned kõrwalised asjad enne ära diendame,

enne kui peaaegu juure läheme. Ehk on full midagi selle vastu?

Timoteus: Ei mitte midagi, olgu minu poolest nõnda. Ka teine asi on minul wiimasel ajal nenda tähtjas olnud, et ma üsna pean imeks panema, kuidas ma nii tähtsa asja üle wõisin magada. Minu arwates wõiks Jumala kogudus ennemine ilma ristimiseta olla kui et ta lasteristimise läbi ülewel seisaks.

Natanael: Wat nüüd sa tuled jälle ühe uue asjaga. Aga hakagem nüüd peale. Ka minagi olen kuulnud, et lasteristimine ehk rahwa-kiriku ülesleides peab olema; ma olen kuulnud seda nii suure tõsidusega ööldawat, et mõned kohtlased hinged meelest üsna segaseks on saanud ning wiimaks uskuma hakkanud, et lasteristimine mitte õige ei pidada olema. Aga kas see ka peaks tõsi olema. Suur kunst see siis on inimesi eksitada. Millal sina arwad, et lasteristimine hakkas?

Timoteus: Kolmandamal aastasajal pärast Kristust — ja seda Karthago kirikus Ahtwikas, kes juba sellajalgi langenud ja täis ebausku oli.

Natanael: Koh ütleme siis minu poolest, et sinu ütlemine tõsi on, kuidas lugu sellega tõe poolest on, seda tahame pärast järele katsuda. — Olgu siis! Langenud ja ebauskliku Ahtwikamaa kirikus (koguduses) on lasteristimine tekinud, tõendad sina. Niipalju kui mina mõistan, siis tunnistad juba sellega, et lasteristimine langenud kiriku tütar on. Ehk kuidas? Kas lasteristimine kirikut rikkus, wõi

oli see ära taganenud kirik, kes lasteristimist üles leidis?

Timoteus: No jah, kobe oled ja oma kawala ja pilkawa küsimustega platsis; see ei mõju mitte niisuguste peale, kes tõsise meelega tõtt otsivad.

Natanael: Kawalad ja pilkawad küsimused, ütled sina? Wend, ma tean, neid inimesi leitakse siit ja seal, kes mitte ei falli, et nende arwamisi ja ütelsi ligemalt läbi katsutakse ehk küsitakse: „Mis tuum see on, mis selle kõwa koore sees, nende julgete sõnade all, warjul on?“ inimesi, kelle del kobe „kawalad ja pilkawad küsimused“ kae pärast on, kui nad märkawad, et nende ütelsed ligemat läbikatsumist ära ei kannata; aga ma loodan, et sa ennast niisuguste kilda ei taha anda? Ma ei saanud aru, mis sa arwafid. Efiteks sa ütlesid, et lasteristimine taganenud kiriku ema olla ja pärast, et taganenud kirik, lasteristimise ema pidada olema, aga niipalju mõistab ju igauks, et see ühte ei sünni.

Timoteus: No jah, jäägu siis see asi peale.

Natanael: Minu poolest heameelega; sest järelemõtlematad sõnad ei ole mitte seda wäärt, et nende kallal kallist aega raiskame. Aga enam kui ükskord olen ma imeks pannud, kuidas õiglased hinged endid nii kergeste lasewad kohutada ja rahutumaks teha niisugusest kergest sõnajahwatusest; sest enam kui paljas sõnajahwatus ei ole see ütelus mitte. Aga meie astume edasi: ja ütlesid et rahwakirik lasteris-

timist olla üles leidnud. Kas sa siis ei tea, et rahwafirik alles keisri Konstantini Suure ajal tekkis?

Timoteus: Muidugi, muidugi! aga mis see siis puutub?

Natanael: Konstantin elas neljandamal aastasajal pärast Kristuse sündimist; ja praegu sa ütlesid, et lasteristimine kolmandamal aastasajal tekkis, nenda siis terve aastasada enne, kui keegi inimene riigikirikust midagi oli aimanud. Kuidas see ühte sünnib? Eks sa ei tea, et see kolmandama aastasaja teisel poolel ja neljandama aastasaja hakul oli, kui kristlik kirik paganausu riigivalitsuse poolest oma kõige werisemaid tagakiusatusi kannatada sai, ja, siis oli lasteristimine ammugi juba kirikus pruugitaw. Kuidas wõib siis riigikirik lasteristimise ülesleidja olla, kui lasteristimine sinu enese ütelse järel sada aastat wanem on kui esimene riigikirik maailmas? Et lasteristimine ja riigikirik kaks isesugust asja on, seda näitab meie ajal metodisti kogudus, kes küll lasteristimist pruugib, aga iialgi riigikirik pole olnud.

Timoteus: No jah, ka sedagi wõime ju jätta. Olgu ka lasteristitamine wanem kui riigikirik, omeltigi ei ole see õige.

Natanael: See wõib ju ka olla; aga mis sa arwad, kas see põle imelik, et mõned inimesed, jah ristiinimesed, ikka ja ikka niisuguste sõjariistadega wehklewad, et õppimatta inimesi segada, kes ise mitte seda ei wõi teada? Ma tahan sulle üks wäike lugu jutustada. Üheksandamal aastasajal anti üks sea-

Dusekogu wale nime all wälja, mille sees tõendati, et paawstil kiriku sees kõige suurem wõimus olla. Seal võidakse nagu näituseks, id, et paawst kes teisel aastasajal elasivad, Hieronimuse piibli ümberpanekust piiblisalmisi nimetawad, mis enam kui kaheksada aastat pärast seda kirjutati; seal tulewad niisugused kirjad ette, mis piiskopidest olla kirjutatud, kes enam kui saja aasta eest surnud oliwad, enne kui need inimesed sündisivad, kelledele nad oliwad kirjutatud j. n. e. Ja peaaegu nendesarnatsed on need ütelsused, et riigikirik olla laste ristimist üles leidnud. Aga sa ütlesid ju, et lasteristimine seks olla üles leitud, et inimesi wabast mõtlemisest usuasjade üle ja tõsifest jumalakartusest eemale hoida, ehk kuidas see oli? Kuidas sa seda wõid ütelda?

Timoteus: Seda on ju elunähtus tõendanud, ning ma loodan, et ka sinagi seda tõeks tunnistad.

Natanael: Koguni mitte. Minu elunähtus ja kindel arwamine on see, et üks tõsine meeleeparandamine sellele mitte raskem ei ole, kes lapsepõlwes ristitud, kui sellele, kes mitte pole ristitud. Ka sinagi oled lapsepõlwes ristitud, aga wõip see kind on takistanud tõsiseks ja elawaks ristiinimeseks saada. Ja mõtle weel kõige nende suurte ärkamiste peale, mis wiimasel ajal siin ja seal meie maal on ette tulnud — kõik kes nõnda on ärkanud, on lapsepõlwes ristitud saanud ja see on enamiste igal pool niisuguste kuulutajate läbi hakanud, kes lasteristimise poole hoidwad. Sa pead ju ka isegi tunnistama, et suurem hulk baptisti-koguduse liikmed enne

usklikud olivad; nende oma õpetajate kuulutuse läbi on wäga piisut ilmalaste hulgaft ümber pöörnud ning baptistideks saanud. — Mis weel tõsise jumalakartusesse puutub, siis usun mina, et muu koguduste sees niisama palju tõsist jumalakartust ja waimuliku usuelu küpsust leida on, kui kunagi baptistide koguduses. Nenda ei ole siis see elunähtus, mille peale sa ennast toetad, suuremat ühtegi wäärt.

Timoteus: Aga seda sa pead ometegi tunnistama, et palju jumalakartmata inimesi omas deluuses selle peale toetawad, et nad lapsedõlwes on ristitud?

Natanael: Wõib küll ka neid olla, kes seda teewad, ehk küll minagi seda weel pole kuulnud — ja mina tunnen ka üsna palju inimesi. Aga kui mõned seda teewad, siis ei tähenda see midagit. Ma arwan, et ka baptistide hulgas palju salalikuid on, kes oma lootust selle peale panewad, et nad ristitud on, ja mina mõtlen, et fina nende ristimist ometi õigeks pead.

Timoteus: Ja muidugi.

Natanael: Noh, siis wõime selles asjas üksteisele kätt anda; mis ühelt poolt midagi ei tähenda, ei tähenda ka teiselt poolt midagit. Ma olen kuulnud, et mitmed jumalakartmata inimesed oma pattude sees endid sellega trööstiwad, et Jumal on armuline, aga ometi on see õige, et patustele Jumala armu kuulutame. Jätken sellepärast niisugused tühjajad näitused kõrwale, mis küll ühe ja teise peale wõib mõjuda, aga ometi midagit ei näita! Aga sa

ütlesid ka, et wäetikesed ristimise läbi ühe seatud usutunnistuse külge finni seatud saawad; mis ia sellega tahad ütelda?

Timoteus: Koh, see on ju selge; meie juures näituseks ristitakse lapsi Luteruse usulisteks.

Natanael: Ütleb ja seda? Seda ma pole enne kuulnud. Küll ütleb Lagergreen ajalehe Ewangelisti sees, et ristimise läbi saame selle koguduse külge seatud, kus sees ristitud oleme. Aga uues testamentis ei leia ma kuskil, et keegi koguduse külge ristiti. Et baptistid oma ristimist kui üheks ristimiseks oma koguduse külge peawad, seda olen ma küll mõnikord mõnest üksikust liitmest kuulnud, aga mitte kuskil lugenud. Meie juures aga ei sünni mitte nõnda. Kõik need lapsed, kes minust ehk ka minu kuuldes on ristitud, on kõik apostlite usutunnistuse, aga mitte Luteruse kiriku tunnistuse peale ristitud. Ma ei ole seda iialgi kuulnud; ka mitte kõige kangemad lasteristimise eestkostjad pole seda ütelnud, et see kes Luteri kirikus on ristitud, oma ristimise tõutust murrab, kui ta teise usku läheb. Aga oleks ta Lutheri usuliseks ristitud, siis oleks ta tõeste oma ristimise tõutust murdnud, kui ta teise usku heidaks. Mu enese kohta ütlen ma awalikult, et kui ma Lutheri nime peale oleksin ristitud, siis lähaksin ma kohe ja lasaksin ennast Isa, Poja ja Püha Waimu nime peale ristida. Küüd ma ei ole aga mitte Lutheri nime peale ristitud, waid Jumala, tema Poja ning tema Waimu nimel;

ja ma ütlen kõigest südamest, et ma niisama wähe uut ristimist igatsen kui uut Jumalat.

Timoteus: No jah, see ei ole jälle muud ühtegi kui pilkamine. Eks lapsed saa ikka Lutheri usu üles kaswatatud ning sellwiisil Lutheri usulisteks tehtud, enne kui nad weel wõiwad proowida, mis neile antakse.

Natanael: Sellest ma ei saa mitte dieti aru. Kas sa siis arwad, et Lutheri usu wanemaid peab keeldama oma lapsi õpetamast, ja neid waratselt Jumala kartuses üles kaswatama?

Timoteus: Roguni mitte; minu arwates peaksiwad nad seda weel suurema hoolega tegema, kui nad teewad.

Natanael: Aga mis sa siis dieti tahad ütelda? Kui nad oma lapsi saawad õpetada, siis sa pead neile ometi luba andma oma lapsi selle usutunnistuse järele Jumalat tundma õpetada, mis nad ise on? Ehk kas üksnes baptistidel peab see õigus olema? Aga kõige usudõpetuse läbi saawad lapsed oma kõige nooremast põlwest ühes usutunnistuses kaswatatud, mis nad ise ei wõi ega mõisia proowida, waid ainult peawad uskuma, olgu nad baptistide lapsed ehk muud. Oleks see tõde, mis sa nimetasid, siis peaksiwad kõik lapsed waimulikust asjast õppimata jääma, kuni nad ise mõistwad ära kaaluda, mis neile õpetatakse; aga mis sa arwad, ega see ometi korda ei lähe?

Timoteus: No jah, seda minagi õigesti ei pea, aga lasteristimine ei ole ometegi mitte õige.

Natanael: Wõib olla, sest tahame pärast rääkida. Aga see on ometi ime, et need asjad, mis nii õõnsad on, et nad palja vaatamise läbi katki pudenevad, sinule wiimasel ajal nii tähtsaks on saanud, et sa ei mõista, kuidas sa selle asja poolest niikaua oled wõinud magada. Neid asju tehakse paraku meiegi juures nii tähtsaks, et mõned kohtlased hinged, (nagu sa iseenesest tunnistad) arwawad endid nagu sügawast unest ülesärkanud olewat, kui nad wiimaks endid ristida lastiwad.

Timoteus: Jajah, aga lasteristimine on ometi selge ebausk, millega üks tõsine kristlik kogudus kristliku karistusega ülewel ei wõi seista; ennemine ta wõiks koguni ilma ristimiseta olla.

Natanael: Ma ei tea tõeste mitte, mis ma selle peale pean kostma, sest mis wõimalik ja mitte wõimalik ei ole, see on üks asi, mis minule ega sinule ei sünni seletama hakata. Aga sell wiisil wõiksid ja ka apostilite ristimise wiisi laitma hakata ja ütelda: „Seesuguse ristimise kombega on wõimata, et üks kristlik kirik tõsise kristliku karistusega ülewel wõib seista; nõnda kohe üheainsama jutluse järele üle pea ja kaela inimesi hulka ristitada, ainult selle tunnistuse pärast, et Jeesus on Kristus, see ei ole müüd kui koguduse sisse mitmetselti umbrohtu istutada, mis kristliku karistust kauema aia peale wõimatuks teeb.“ Ei, wend, see näitus ei kõlba kuhugi.

Timoteus: Jah, aga waata rahwa-kirikute, näituseks, meie Lutheri koguduse peale! Misjugune ta on?

Natanael: Rahetsemise wääriline küll mõne asja poolest, aga ega see lasteristimise süü ei ole. Langemist tuleb ka ilma lasteristimiseta ette. Ma lugemin umbes kahe kolme aasta eest ühes Ameerikamaa ajalehes üht kuulutust ehk teadaandmist ühest näitemängu etendusest, mis ühe baptistide kirikus Chicago baptisti õpetaja juhatusel pidi ära peetama. Sisjetulek oli kiriku heaks. Sedasama kuulutust oli ka majanurkade peale üles löödud. Minu arwates oli see kogudus küll üsna sügawaste langenud — ilma lasteristimiseta.

Timoteus: Ma panen üsna imeks, et sina üht kahtlast ajalehe sõnumit omale aluseks paned üht kogudust laita, kes kõigist oma wigadest hoolimata üsna hiljuti ühe Lutheri usu piiskopi poolt seda kiidusõna on saanud, et tema sees puhtad elu kombed walitsewad.

Natanael: Mõista mind õieti ära! Ma ei rääkinud mitte ühest kahtlasest ajalehe sõnumist, waid ühest awalikust kuulutusest baptisti-kogudusest enesest. Pealegi ei toonud ma seda selle pärast ette, et baptisti-kogudust hukka mõista — koguni mitte — waid üksnes selle pärast, et näidata, et waimulikku langemist ka ilma lasteristimiseta wõib ette tulla; ja kui mina sest räägin, siis ei haawa mina armastust enam kui sina, kui sa sest langemisest juttu teed, mis meie koguduses ette tuleb. Tunnistagem mõlemilt poolt, et wigasid ja puudusi olemas on — see tuleb meile mõlemile heaks. Ja wiimaks: mis tarwis sa seda piiskopi ütelist ette tood? Minu teada

elawad kõik õiglased ristiinimesed igas usutunnistuses kasinaste ja puhtaste, kuna salalikud igas usutunnistuses ropuste elawad, ja seda usud ka sinagi. Sellest näeme, et langemisel muud põhjust on, see on üsna selge; ja kui ma weel metodistide kogudust, kus lapsi ristitakse, baptisti koguduse kõrwa panen, siis ei jää see wiimasest sugugi taha, waid seisab auuga baptistide kõrwas. Et baptistide hulgas kõik asjad just mitte kõige paremas korras ei ole, seda on mitmed kurwad juhtumised tõendanud. Mitmed õiglased ja parteiwaimust puhtad baptistid waatawad kurvastusega tulewiku sisse.

Timoteus: Oh jah; küll Jumal selle eest hoolt kannab ilma meie mureta.

Natanael: See wõib küll olla; kuid langemist wõib ka ilma lasteristimiseta ette tulla, ja sa peksad tühja tuult, kui sa tõendad, et lasteristimine rahwa kirikute langemises süüalune on. Mina jälle usun, et langemine rahwa kirikutes sest tuleb, et waimuliku ja ilmaliku asju kokku segatakse. Aga üht asja tahan ma sulle jutustada, üht asja, mille peale ma wiimasel ajal õige sagedaste olen mõtelnud. Kui ühes wallas ehk kihelkonnas waimuliku ärkamist ette tuleb ja mõned hinged uueste sünniwad, siis on kõik wäga armas ja lõbus. Aga aeg jõuab edasi, esimesed õnsad tundmused kaowad ära; üks hakkab teise juures pattu leidma; waimulik õhk läheb külmemaks; derumisi, waidlemisi j. m. tekkiwad, ja nüüd tuleb üks siin ja ütleb: „Teil on midagit puudu; tulge ära meite juure; sellwiisil ei lähe see

mitte edasi; teie ei pane Issanda käsku kõigis asjus tähele" — ja kohe on neid leida, kes ütlevad: „Baat seal see on“; ja mis nüüd tõsise patukahetsemise ning meelearandamise läbi oleks paranenud, seda püütakse väljastpidiste asjadega heaks teha, Sellwiisil saab sest asjast kergemine lahti.

Timoteus: Aga armas wend, ega sa ometi ei taha ütelda, et kõik, kes baptistideks heidawad, selle põhjuse pärast seda teewad?

Natanael: Ei mitte; aga ma olen seda näinud, et mitu seda sellepärast on teinud; sinu kerged tõendused sundisiwad mind seda nimetama. Ratsugu inimene iseennast läbi! Igauks olgu õiglane Jumala ees. Palju rojust on lasteristijate kogudustes, aga kõik ei ole mitte puhas, mis neist väljaspool on.

Timoteus: Aga ma pean sulle ütleva, mu kallid sõber Natanael, et ma ise seda õnnistust olen maitseanud, mis sellega ühes on, kui meie kõiki Issanda käsusõnu täidame. Siin meie noores baptisti koguduses on meil ära rääkinata õnsaid tundisid, nõnda et selgeste tunneme, et Jeesuse käsku oleme täitnud, kui meie endid ristida lastime!

Natanael: Ka minagi usun, et teie seda sees arwamises tegite, et see Issanda tahtmine olla. Aga see rõõm ei tähenda just suuremat midagi; ma olen ka kuulnud adventistid ja teisi, jah koguni mormoonid (ühed usufeltsid) omast tundmustest rääkinud, ja nemadki on wististe tõtt rääkinud; aga ometi ma ei wõi uskuda, et neil õigus on. Kui kõik on uus, siis on ka rõõm suur. Kui üks inimene maa-

ilmast Jumala juure tuleb, siis on tema rõõm tunnistuseks, et see suur õnnistus on, oma südant Jumalale andma. Aga kui üks usklik inimene mõnda uut pähe saab ja sellest väga suurt rõõmu tunneb, jah, nii rõõmus on, kui oleks ta praegu ümber pöörnud, siis ei ole sell rõõmul minu ees suuremat tähendust ühtegi. Ma olen inimesi näinud, kes selle üle väga rõõmsad olnud, et hukkamõistetud hinged põrgus on, ehk kül nende patud olla andeks antud, aga see rõõm ei tähenda midagit. Paremaid näitusi peab olema. On asi õige, siis on see õige, kas rõõm tuleb ehk läheb; ei ole aga üks asi õige, siis ei saa see selle läbi õigeks, et ma sellest hakatuses rõõmu tunnen. Laks mõned aastad mööda minna. Siis saate need samad elunähtused läbi elada, mis teised ristitoggodused on läbi elanud. Üks baptisti õpetaja ütles kord minu vastu: „Ma ei wõi wälja rääkida, mis õnsad tunnid meil hakatuses oli oma ristimiste juures, aga nüüd on kõik ära jahtunud.“ Räägime mõne aasta pärast sellest asjast ja luba mulle, et sa siis tõtt räägid, kuidas teiega siis lugu on! Saab näha, saab näha.

Timoteus: Jah, jeda ma tahan lubada; aga kui see ka nenda peaks minema, kuidas sa prohweti wiisil kuulutad, siiski ei ole laste ristimine ometi mitte õige. See on üks ebausik, mida ka kõige sõdimad eestkostjad ei wõi seletada. Küsi aga nende käest! Üks ütleb jeda, teine teist, ja seal walitseb päris segadus, sest pühast kirjas ei leia nad omale põhjust.

Natanael: Nüüd ja tuled jälle ühe uue asjaga, ja mina tahaksin, et meie peaaşa juure ruttaksime, see on, selle sinu tõenduse juure, et apostlite päiwil lasteristimist ette ei tulnud.

Timoteus: Oh ei, ära põikle nüüd mitte, waid räägime sest asjast enne. Ma arwan, et sa sest asjast ei taha kuulda; just see asi on lasteristijatel kõige enam wastu meelt.

Natanael: Mitte sugugi, ja eksid koguni. Minu arwamine on see: kui ma lasteristimise tähendust wõiksin seletada ehk mitte, siis ei seisja tõde mitte selle peal; üks asi wõib õige olla, kui ka keegi seda tänini ei oleks õieti seletanud. Nenda on ka püha õhtu-söömaaajaga lugu. Selle üle on palju waieldud ning palju õigeid ja kõweraid seletusi kirjutatud, aga õhtu-söömaaeg on ometi ise õige. Kord ütles üks baptistide õpetaja minu wastu: „Mis on lasteristimine? Ma olen Sjellstedt'i, ma olen Rosenius'e (kõhe kuulsa Rootsi-maa usumehe ja piibliseletajate) käest küsinud, kui ka mitme muu kuulsa meeste käest, aga kõik on ise-sugused seletused annud.“ Selle peale küsisin mina tagasi: „Kas siis teie, baptistid oma ristimise tähenduses ühes mõttes olete?“ — „Oh,“ kostis tema, „ka meite hulgas wõiwad mitmesugused mõtted olla.“ — „Koh,“ ütlesin mina jälle, „mis sina siis arwad, et ristimine õiete on?“ — „Üks tummistuse märk,“ kostis tema. — „Kas siis Jumala sõnas nenda seisab?“ küsisin mina jälle. — „Just mitte,“ kostis tema, „see ei seisja küll sõna sõnait nenda,

aga ristimine peab ometi midagi olema.“ — „Näed ja wend,“ kostsin mina, „kui seletustest räägime, siis wõime üksteise käest finni hakata; aga nagu teie ei taha tunnistada, et teie ristimine selle pärast wals on, et teie tema tähenduse seletuses ühes mõtes ei ole, siis ärge ka imeks pange, et meie lasteristimist õigeks peame, ehk küll selle tähenduse seletused nii muutlikud ja mitmesugused on.“

Timoteus: Ja pöörased peale kauba!

Natanael: Oh jah, mitmed katsed selle tähenduse seletuseks on ka minu arwates koguni pöörased ja läilad; aga selle asjas ei ole baptistid mitte nende ette jõudnud. Wõtkem Spurgeon näituseks. Tema on ju üks üle kõige maailma tuntud ja auustatud baptisti õpetaja. Tema ütleb wäetimate laste õnnsaks saamisest: „Lapsed, kes surewad, saawad ilma kahlemata õnnsaks; aga pange tähele — iialgi ei saa üks laps õnnsaks, muidu kui Issanda Jeesuse Kristuse surma läbi. Nad saawad kõik uueste sünnitud, mitte meeleparandamise kastmises, waid surmatunnil sünnib nendega üks imelik muutmine püha Waimu lehwitamise ehk õhutamise läbi; nemad saawad Issanda Jeesuse werega kastetud ja puhtaks pestud oma pärispatust, mis nad oma wanematest on pärinud ning sellwiisil puhtaks pestud ja puhastatud lähewad nemad taewariiki.“*) Ma ütlen sulle õiglasest südamest, üht nii mõistatuse-sarnast seletust lasteristimise üle ei ole ma

*) Spurgeon, Bausteine zum geistlichen Tempel, überj. von Watner Rint, 1861 sei. 101.

mitte kuulnud, mida selle Spurgeoni laste õnsaks saamise seletusega võiks kõrvu panna. Peatvad lapsed taevariigi sisse saamiseks ühe uue sündimise läbi pärispatust puhtaks pestud saama, siis ei mõista ma mitte, miks see ebausklik oleks, kui võldakse, et see uus sündimine ristimises sünnib, aga mitte surmatunnil. Võib Püha Vaim surmatunnil Kristuse vere ripputamise läbi üht last puhastada ning uuesti sünnitada, siis ei mõista ma mitte, miks ta seda ühel teisel tunnil ei võiks teha. Muudu jääb ju surmatund lastele üheks õnsakstegewaks saakramendiks. Imelik see oleks ka tõeste, kui Jumal laseks lapsi uuesti sündimata, pesemata ning kõlwatumad olla oma riigi sisse saamiseks, kui nad elusse jääksivad, aga selle vastu, kui nad surewad, tema siis raitaks neid surma filmapilgul ilma usuta uuesti sünnitama. Oh wend, mõtle, mis sugused luuletused mis sugused tühjad tuulepeksmised — ja seda neist, kes endid kiitlewad piibli põhja peale seiswat.

Timoteus: Kas ma kuulen, wõi ka sinagi usud, et uus sündimine ristimises sünnib? Siis sa oled kiriku kõige tugewamast tdest kinni hakanud. Soowin õnne!

Natanael: Ma ei hakka mitte lasteristimise tähendust seletama. Seks ei ole mull küllalt tarkust. Aga ka minu õnnesoowimisi ma ei karda. Otsigem aga tõtt selle armu mõõdu järele, mis Jumal meile annab! Aga sa wõid ju nii hea olla ja selle peale mõelda, mis Spurgeon ütleb. Tema pilkab

lasteristimist wäga libedaste. Aga et lapsed taewariigi sisse saamiseks ometi omast pärispatust peawad puhtaks pestud saama, seda ütleb tema, ja mina jätan su enese kätte aru teha, kas tall õigus on ehk mitte. Kas on siis lastel tõeste niisugust pärandatud pattu? Ja kas nad wõiwad selle pärispatuga taewariigi sisse minna, ehk peawad nad sest puhastatud saama? Niisugusid küsimusi ei wõi mitte pilkamisega ära tõugata. Peawad aga lapsed paturojusest puhastatud saama (mis Spurgeon „uueks sündimiseks“ nimetab), siis küsitakse: millal, kuidas ja kus see sünnib? Seisab see kuskil kirjutud, et see surmatunnil sünnib, nagu tema ütleb?

Timoteus: No jah, selle peale ma pole just mõtelnud; pole ma ka kuulnud, kuidas meie baptisti õpetajad seda seletawad, ehk mis Jumala sõna peal nad seda põhjendawad. Küll ma nende käest järele pärin.

Natanael: Jah, ole nenda hea ja tee seda! Tee seda pea ja lasse mind siis teada saada, mis nad wastawad. Andku Jumal, et kõik sinu sõbrad hakaksiwad küsima.

Timoteus: Jah, seda ma tahan teha; aga lasteristimine ei jää ometi õigeks.

Natanael: Wõib olla, aga wõib see enamgi õige on sellwiisil õppimata inimesi effitada, nende rumalust omale kasuks pruukita ning neid sellega hirmutada, et lasteristimine sellepärast õige ei ole, et selle tähendus nii mitmel wiisil seletatud saab.

Aga on sull midagi selle vastu, et nüüd sinu tõenduste peaaegu juure läheme?

Timoteus: Ei ole, aga sellest võime ju homme rääkida. Eritaks on aeg heasti jõudnud ja teiseks võin ma siis üks raamat kaasa võtta, mis seda asja selgeste ära seletab.

Natanael: Tee nagu tahad. Niikauaks jumalaga.

Teine kõne.

Natanael: Noh, sa tuled ju. Ma olen kind igatsusega ootanud. Sa oled nüüd muidugi otsust otsani laetud, aiman mina.

Timoteus: Seda sa tead muidugi. Saab nüüd dige näha, kuidas sa sellega hakkama saad, mis ma täna tahan sulle ütelda. Siin on see raamat, millest ma rääkisin. Tema nimi on: „Kas sa oled ristitud?“ Kirjutanud A. Wiberg (Rootsimaa baptistide tähtsam mees).

Natanael: Jumal andku meile head tahtmist tõtt otsida! Meie tahame nüüd sinu tõendust läbi katsuda, et lasteristimine apostlite päivil ette ei tulnud. Eks see olnud nenda?

Timoteus: Jah, nenda see oli, ja keegi, kes tõe vastu diglane on, ei või muud kui meile, baptistidele, selles asjas digust anda.

Natanael: Oh mu wend, ma usun, et lasteristijate hulgas niisama palju diglast ja auusat meelt

leida on kui baptistide hulgas. Aga see on üsna kerge sealt õiglase meele püüdist leida, kus oma kindla arvamisele vastast leiame. Sellepärast mingem nüüd oma päris asja juure. Ma sooviksin üsna hea meelega teada saada, kust ja seda tead, et apostlite ajal lapsi ei ristitud?

Timoteus: Muidugi mõista sest, et uues testamendis kuskil ei räägita, et apostlid lapsi ristitasivad.

Natanael: Ütled ja seda? Seda nimetakse ju mitmes kohas, et apostlid terwed perekonnad ristitasivad nagu wangihoidja ja tema pere (Ap. Teg. 16, 33), Lidia ja tema pere (Ap. Teg. 16, 15), Tehwanas ja tema pere (1 Kor. 1, 16) j. n. e.

Timoteus: Jah, seda ma just wõisin ette arvata, et ja selle wana ärakulunud ütelusega pidid wälja astuma.

Natanael: Jah, wana on see küll, aga kas selle pärast ära kulunud, see on teine asi. Sagedaste juhtub, et ka wanade asjade hulgas häid asju leitakse.

Timoteus: Aga noh, armas Natanael, kus leiad ja neis jutustustes terve perekonnate ristimises, et seal wäetimaid lapsi oli? Eks kõi need perekonna liikmed ei wõinud täiskawanud inimesed olla?

Natanael: Miks nad seda ei wõinud olla, seda ei taha keegi salata. Aga nüüd ma küsin tagasi: kust sina näed, et wäetimaid lapsi mitte nende hulgas ei olnud? Seal ööldakse näituseks Lidiaist: "Selle südame tegi Issand lahti, et ta seda tähele pani, mis Paulus ütles. Aga kui tema ja tema

pere oli ristitud, palus tema meid ja ütles: „Kui teie arwate, et ma olen usklikuks saanud Issanda sisse, siis tulge minu kotta, ja jääge sinna.“ Nii wana kui see ütelus ka on ja nii palju kui lasteristijad ja baptistid seda ka on tiskunud ja kuulutanud, ometegi ma ei wõi näha, et selles jutustuses üks sõna seisaks, mis näitaks, et wäetimaid lapsi mitte neis peredes ei olnud. Olen mina niipalju järele annud, et kõik perekonna liikmed täiskaswanud wõiswad olla, siis piad ka sinagi järele andma ja tunnistama, et siin midagit ei seja, mis meid feelaks arwama, et lapsi nende hulgas ei wõind olla.

Timoteus: Aga see näitab tõsi olewat, ütleb Wiberg, et Lidial meest ei olnud; sest et tema ise kauples.

Natanael: Kas sa pole iialgi näinud ega kuulnud, et üks abielunaene on kaubelnud? Armas wend niipalju mõdistust on full küll, et sa wõid näha, kui nõrk niisugune näitus on. Niisama hästi wõiksid sa ütelda, mis üks teine baptisti õpetaja on ütelnud: „See näitab tõsi olewat, et Lidial lapsi ei olnud, sest ega ta siis poleks wõinud kaubelda,“ — nagu poleks meie igal päewal näinud, kuidas abielunaesed ja noored lesed niihästi kauplewad kui ka muud ametit pidawad! Jah, kui mitu noort leske ei saa just seks sunnitud, ja seda oma wäikeste laste pärast, keda nad peawad toitma?

Timoteus: Aga Wiberg ütleb edasi: „Weel wähem wõid seda uskuda, et tall nii pika reisi peal lapsi seltsis oli, sest tema oli ju Tiatira linnast.“

Natanael: Ja kas ta siis ei wõinud Wilippi linnas elamas olla, ehk ta küll Tiatirast pärit oli?

Timoteus: Oh jah, miks ta seda ei wõinud olla.

Natanael: Ja seda wõib ka sest arwada, et tema perest Wilippi linnas räägitakse. Oleks tema üksnes seks korraks kauplemise pärast Wilippis olnud, ega tema siis wist omast perest ja omast kojast poleks rääkinud. Ei wend, sinu kõne on wäga ferge.

Timoteus: Aga ka piibliseletaja Meyer, kes ometi üks lasteristija on, ütleb Lidia ristimisest: „Kui juutide ja paganate perekondades, lapsi oli, kes ristiusku heitsiwad, siis wõime arwata, et neid ristiti, kui nad nii wanad oliwad, et nad wõisiwad tunnistada, et Jeesus Messias oli; sest üksnes selle tingimisega sai neid ristitud.“

Natanael: „Siis wõime arwata,“ ütleb tema, aga ega meie sellega midagit tõeks ei wõi teha. Kuidas Meyer ses asjas jõnnib, wõid sa sest asjast näha, et tema lasteristimist õigeks kiidab, kuna ta ühes sellega püiab näidata, et apostlid sest wõõrad oliwad — nagu poleks apostlid mitte teadnud, mis õige ja hea oli ning selle järele teinud! Ei, wend, perekondade ristimisest räägitakse mitmes kohas uues testamendis ja neist räägitakse nagu loomulikust asjast, ja iga katse seda ära salgada, et nende hulgas lapsi ei olnud, on tühine. On wangihoidja perest seda ööldud, et nad usklikud oliwad ning sellepärast täiskaswannd, sest et seal seisab, et ta rõõmus oli, et ta keige oma perega usklikuks saanud Jumala jisse,

siis ei wõi seda mitte Lidiast ja tema perekonna ristimisest ütelda.

Timoteus: No jah, kui ma nüüd järele annaksin ja ütleksin, et Lidia peres wäetimaid lapsi wõis olla; kaugele ja siis sellega saad? Mis oled ja siis sellega lasteristimise poolt näitanud, mitte midagit.

Natanael: Olgu peale nõnda. Aga ma olen üht teist asja näitanud, nimelt seda, et nende sünninud lou näitustega, mis uus testament meile annab, keegi ei wõi tõendada, et lapsi apostlite ajal ristiti ehk mitte ei ristitud.

Timoteus: Aga oleks lasteristimist ette tulnud, siis oleks seda ka kuskil iseäranis nimetud.

Natanael: See on jälle üks wale arwamine. Sa tahad sellega võlida, mis uues testamendis mitte iseäranis nimetatud ei ole, seda ei ole ka apostlite ajal ette tulnud. — Aga ligema järele katsumise järel saad sa kergeste leidma, et nenda ei sünni arwata.

Timoteus: Kuidas nenda? Kas siis mitte see asjas see küsimine midagit ei tähenda: Kuidas on kirjutatud?

Natanael: Jah muidugi — kui sest aga midagi oleks kirjutatud. Seisaks see kirjutatud: „Apostlid ei ristinud iialgi lapsi,“ ehk: „Lapsed said ikka apostlitest ristitud,“ siis oleksime seda raskest haamert: „nenda on kirjutatud,“ ülesse tõstnud ning sellega kõiki wastupanijaid pihuks puruks löönud. Aga koguni teine asi on see kui ühest as-

just juttu on, millest uues testamendis ise-
äralikult ei räägita.

Timoteus Kuidas nenda? Minule näikse, et kui
sest sugugi ei räägita, see siis seda tähendab, et
apostlid sest ühtegi ei teadnud. Siin olgu mall luba
üks sõna kirikuisast Tertullianusest ette tuua. Tema
ütleb selle kohta kas ühel tõsisel ristiinimesel digust
on kroonu aumärkisi kanda: " Kui võldakse dige
olewat neid sellepärast kanda, et see just sellepärast
dige ei ole, et see kuskil ei ole kästud. Sa ehk üt-
led, et seda mis keeldud ei ole, lubatud on; ei see
on selle läbi keeldud, et seda selgeste ei
ole kästud, ehk seks luba antud." See
maksab ka lasteristimise kohta: see on läbi keeldud,
et seks kuskil luba ei ole antud.

Natanael: Tead sa, ma panen wäga imeks, kui-
das sa niisuguse asjaga wõid ette tulla. Niipalju
kui mina tean, ei ole kuskil piiblis selgeste luba
antud kirikusi ja palwemajasid ehitada, ja siis oleks
ka seegi asi selle läbi keelatud, et seks kuskil pole
luba antud! Kas niisugune ütetus kentsakas ei ole?
Aga pruukigem seda ütelist ka mõne muu asja kohta,
mis enam meie asja lähemal seisab. Tuleb jull
mõni näitus uuest testamendist meele, et üleskaswa-
nud lapsi kristliku wanematest ristitud saiwad?

Timoteus: Miks mitte; wangihoidja Wilippi lin-
nas ja teised, keda kõige oma perega ristiti; seal
oli muidugi ka täiskaswanud ja usklikuid lapsi hulgas.

Natanael: Ei, mu wend, mitte nenda. Kui juu-
tid ja paganad ristiusku heitsiwad, siis ristiti küll

neid ja nende lapsi. Aga siin rääkisime neist lastest, kes ristiusku wanematest oliwad sündinud. Mõttele, meie wõiksime ju öelda: Kristuse ristimine oli aga üks teise usku heitmise ristimine, mis pidi ja weelgi peab pruugitama, kui juudid ja paganad ristiusku heitwad, aga mis iialgi ei pidanud ehk peab järele tehtama kristlikuis perekondades; sellepärast ei pea lapsi, kes ristitud wanematest on sündinud, mitte ristitud saama, kui nad ülesse kaswawad ning usklikuks saawad.

Timoteus: Kas sa hullu kuuled!

Natanael: Ütled sa seda? Kas sa siis tead ühtki näitust piiblist nimetada, et lapsi, kes usklikuist wanematest on sündinud, ristitud saiwad, kui nad ülesse kaswasiwad ning usklikuks saiwad? Sa pead teadma, et ma nalja pärast ei küsi. Seda mis Apostli Tegude raamatus jutustatakse, on umbes kolmekümne aasta sees sündinud, ja sell ajal jõudsiwad kristlikuis perekondades palju lapsi sündida, ülesse kaswada ning usklikuks saada. Aga kas tead mõnda nimetada, kes ristitud saiwad?

Timoteus: Noh, ega see küll kuskil selgeste pole ööldud, aga see on ometi selge, et see nenda sündis.

Natanael: Selge, ütled sina? Ja praegu oli selge, et mis uues testamendis nimetud ei saa, ei olla apostlite ajal ette tulnud, jah, et seda, mis selgesti pole lubatud, just selle läbi keelatud olla! Kuidas see ühte sünnib?

Timoteus: Kas sa siis ei mõista, et uus testa-

ment mitte kõiki ei nimeta, mis apostlite koguduses ette tuli?

Natanael: Mis sa nüüd ütled, mu sõber? Eks näe, seda olen ma kaua teadnud, aga just sinule oli tarvis seda meele tuletada. Sa see suur õpetus, mis sest saame on see, et kui üks asi mitte iseäralikult ei nimetata, siis ei võidi sellega mitte näidata, et seda põle ette tulnud.

Timoteus: Tõeste, tõeste, kui see teiste asjadesse puutub, aga mitte lasteristimisesse.

Natanael: Tubli, tubli, mu wend! Nenda peab see olema! Aga tead sa, nüüd ma usun, et sa seda tähtsamaks pead, et sull omal digus jääks, kui et sa digusele digust annaksid. Aga waatkem nüüd ühe teise asja peale, mis selle sarnane on. Kas sa tead uuest testamendist mõnda näitust ette tuua, et naesed püha õhtusöömaajast osa wõtsiwad?

Timoteus: Wat nenda! Eks ma ei ootanud, et sa selle ära kulumud näitusega jälle pidid ette astuma!

Natanael: No noh, ole nüüd tõsine, mu wend! Wana on see näitus küll, aga ära kulumud, seda ma ei tea ütelda. Ehk aga üks teine asi wõib wõimalik olla; ehk on aga sinu kuulmine nuridaks jäänud, ja seda wõiksime ju Jumala kartuses järele katsuda.

Timoteus: Jah, aga kas wiletsamat näitust lasteristimise põhjendamiseks weel peaks leida olema

kui see, et uues testamendis ei nimetata, et naesed püha õhtusöömaajast osa on wõtnud?

Natanael: Minu teada pole keegi seda ka püüdnud näidata.

Timoteus: Ja ometegi teed sa seda praegugi.

Natanael: Koguni mitte. Mis ma aga püüdsin näidata, on see, et üks asi on wõinud apostolite koguduses ette tulla, ehk seda küll uues testamendis iseäralikult ei saa nimetud. Niisuguseks näituseks sünnib see küll, mis ma siin ette wõin. Aga on see õige, siis ei maksa see mitte üksnes naeste lauakäimise ja kristliku wanemate üleskaskwanud laste ristimise kohta, waid ka lasteristimise kohta; et seda küsil ei saa nimetud, see ei tee seda mitte tühjaks.

Timoteus: Seda sa ei wõi mitte wiimase näitusega tõendada. Sest 1. Kor. 11. peat. seisab, et naesed püha õhtusöömaajast on osa wõtnud.

Natanael: Siis seisab see wist 35. salmis.

Timoteus: Üks puhas, mis salmis see seisab. Ma tahan järele waadata . . . Toho, sa heidad nalja! Peatükil ei ole enam kui 34 salmi.

Natanael: Aga mitte ühegis neis kolmekümne neljas salmis ei seisa, et naesed õhtusöömaajast on osa wõtnud.

Timoteus: Kas pole imelik. Ometi ütleb Wiberger, see pidada seal seisma. Mis see tähendab?

Natanael: Paha lugu, nagu sa näed — mitmed baptistid ei hooli mitte kirjanäitustest, kui nad oma arwamisi tahawad ülewil hoida. Nad teewad

fiis naeste laualkäimise küsimuses just sedasama, mis lasteristijad lasteristimise küsimuses; nemad näewad ära, et üks asi apostlik ja kriislik wõib olla, ilma et uues testamendis mõnda iseäraliku näitust selles asjas leida oleks.

Timoteus: Aga kui uus testament selgeste ütleb, et Kristuse sees mehe ja naese wahel wahet ei ole, ja kui ka selgeste on ööldud, et niihästi mehi kui naesi ristiti (Ap. Teg. 8, 5), ja et jüngrid leiwa-
murdmiseks ning palumiseks kokku tuliwad, kas pole see siis selge jampsimine lasteristimist sellega wõr-
rellda, mis Kristuse ristimise sisseseadmise ning terve uue testamendi õpetuse wastu seisab. Pealegi oli naesiel tähtjas käsilise (diaakonisfi) amet kogu-
duses.

Natanael: Jah, sinu kõrwades kõlab see küll kui jampsimine. Aga ometegi jääb see seks, et uues testamendis selle peal näitust ei ole, et naesed armu-
laual käiswad; ei ole ka mingisugust käsku, et nad seda pidiwad tegema. Et mehi ja naesi ristiti, see seisab, aga et naesed ka laual käiswad, see ei seisa küskil, ja mina panen imeks, et sa seda imelikuks ei pea, et üks mitte ei seisa, kui teine seisab. Et Kristuse Jeesuse sees mehe ja naese wahel wahet ei ole, on üks tõde, mis ka laste kohta maksab: Kris-
tuse sees ei ole wahet wanema inimeste ja laste wahel — kui mitte seda wahet, et lapsed suure-
mad on Jumala riigis, ja et wanemad inimesed peawad kui lapsukesed saama, et taewariigi sisse saaksiwad. Et naesed

koguduse käsiliised olivad, see seisab, aga et nad leiwa-
murdmises, i. o. püha õhtusöömaajast osa võtavad,
seda ei võluda kuskil, ja süüski ja usud, et nad seda
tegivad.

Timoteus: Aga üksnes see, et naesed koguduse
liikmed olivad, on selge näitus, et nad õhtusööma-
ajast osa võtavad.

Natanael: Jah, aga ainult sellele, kes oma tõen-
dust näituseks tarvitab. Piiblis ei seisaks see aga
kuskil; ja imeks tuleb seda panna, et see asi finale
niisama palju ei maks, kas naeste laualkäimisest ehk
kui lasteristimisest juttu on. Kust see ometi peaks
tulema?

Timoteus: Aga Ap. Teg. 20, 7. seisab, et
„jüngrid“ kokku tulivad leiba murdma, ja naesedgi
tulevad ka jüngrite hulka arvata, ehk kuidas?

Natanael: See on kriipsu peal seesama näitus,
mis lasteristijad ka pruukivad: Lidia ja tema pere
sai ristitud ning ka lapsed tulevad pere hulka arvata.

Timoteus: Ei, koguniste mitte; et ses peres
väikseid lapsi oli, ei ole mitte võldud, aga et jün-
grite hulgas naisi oli, see on üsna selge.

Natanael: Ei, pole see mitte nii selge. Et
naesed võtavad „jüngrinnad“ olla, seda näeme näi-
tuseks Ap. Teg. 9, 36, kus Tabitast võldakse, et
tema jüngrinna oli; kui aga baptistide viisil tahame
õnu pigistada, siis küsitakse: kus seisab kirjutud, et
jüngrid ja jüngrinnad olivad kokku tulnud leiba
murdma?

Timoteus: Aga kas siis naised pole arvatud, kui „jüngrid“ ööldakse?

Natanael: Miks mitte, seda usun ka minagi, nagu ka wäetimaid lapsi wõib ühte arwata, kui terve perekonna ristimisest räägitakse, aga seda pole kuskil nimetud. Ja et see nii selge ei olnud, et naesed arvatud oliwad, kui „jüngrid“ ööldi, seda wõid sa mitmest kohast leida. Mark. 14, 14. loeme meie Kristuse sõnu: „Kus on wõdraste tuba, kus ma paasatalle oma jüngritega wõin süüa?“ ja seal ei olnud mitte naissi hulgas waid üksnes „need kaks-teistkümmend.“ Ap. Teg. raam. 21, 4, 5. seisab, et nemad kõik (jüngrid) saatsid meid „naeste ja lastega“ linnast wälja, ja sealt sa näed jälle üht kohta, kus „jüngritega“ ainult mehi tähendatakse, sest et naesed iseäranis nimetatakse, kes „jüngrite“, see on meeste seltsis oliwad. Nenda ei wõi sa siis Ap. Teg. 20, 7 ühtegi näitust wõtta, et naesed leiwamurdmisest osa wõtswad, ja seda weel wähem selle pärast, et õiges põhjus-keeles koguni mitte ei seisja: „Kui jüngrid oliwad kokku tulnud leiba murdma.“

Timoteus: Kuidas seisab siis?

Natanael: See seisab: „Kui meie olime kokku tulnud leiba murdma.“ Nenda seisab ka Tischorfi ja Meyeri uue testamendi ümberpanekutes ja nenda seisab ka kõige tähtsamates käsikirjades. Ütle, kas sa wõid ka siin seda ütelist pruukida, et mis mitte pole lubatud, see on selle läbi ka keelatud?

Timoteus: Jah, seda ma wõin ütelda: Kui uues testamendis ei seis, et naesed leiwamurdmisesest on osa wõtnud, siis peab neid Jumala sõna põhja peal armulauast eemal hoitama, nagu meie lapsi ristimisest eemal hoiaime.

Natanael: Siis ehk peame ka üleskaswanud usklikuid lapsi, kes ristiusu wanematest on sündinud, ja lapsepõlwes ristimata jäänud, ristimisest eemal hoidma?

Timoteus: Seda ei tohi mitte teha.

Natanael: Miks siis mitte õiglase olla?

Timoteus: Oh sina, meie baptisti õpetajad teadwad küll mis nad ütlewad. Aga sina oled wana tuttav tülitõstja, kes musta walgeks wõib teha, kui sa tahad.

Natanael: Tülitõstja, ütled sina? Olgu peale, pahemaid nimesi olen ka kuulda saanud. Aga mis tüli ma siis olen tõstnud? Meie oleme kahetsegi waikselt ja rahulikult sinu ütelist läbi katsunud, mis sa ette tõid, see oli, et keegi ei wõi näidata, et apostlite ajal lapsi ei ristitud, sest et uues testamendis selle peal näitust ei ole. See läbikatsumine tegi selgeks, et sinu tõendus asjata oli, sest et üks asi küll wõib olla ette tulnud, ilma et see iseäranis nimeid oleks. Seda sa tunnistasid ka isegi, kui see muu asjade kohta käis, aga mitte siis, kui lasteristimisest juttu oli. Sest kui seda lasteristimise kohta ütlesime, kohe oli see õige põhjuslause sinu

arvamise vastu, ja pidi sellepärast muidugi wals olema.

Timoteus: Ja jah, olgu sellega nüüd kuidas tahes; lasteristimine pole ometegi mitte õige, sest piiblis seisab: „Kes usub ja teda ristitakse“ — esiteks uskuma ja pärast ristitud saama, see on apostlite sisseadmimine, saagu see mis moodi seletatud. Selle järele tegiwad ka apostlid ise.

Natanael: Nüüd tood sa jälle uut asja ette. Olgu minu pärast! Kuidas apostlid nende juutidega ja paganatega tegiwad, kes usklikud said, on awalik. Kui baptistid seda ühtepuhku ette toowad, siis ei ütle nad muud kui seda mis juba enne teame. Kuidas aga apostlid uskliku wanemate wäetima lastega tegiwad, kui nad nende pered ristisiwad, ja kuidas nad siis tegiwad, kui ristiusu perekondades lapsi sündisiwad, see ei ole sellega weel mitte selgeks tehtud. Selles asjas ei saa nende piibli näitustega mitte selgust. Sest, ma ütlen weel korra: et wäetima laste ristimist kuskil pole nimetud, see ei näita weel mitte, et see wõdras oli.

Timoteus: No jah, kui ka seda asja jätame, siis seisab ometegi. Kes usub ja teda (siis) ristitakse — see on: esiteks uskuma ja pärast ristitud saama, selle vastu ei wõi keegi midagit ütelda kes tõe vastu ei taha waielda. Waata Mark. 16 peat. ja 16 salm järele?

Natanael: Tõsi mu sõber! Ewangeliumidest näeme, et juba uue seaduse hakatusest armuõpetuse kuulutamine ja usk ristimise eel pidi käima. Seda olen ma ka enne ütelnud. Sellisamal wiisil teewad ka meie lasteristitajate missioonäärid: kui nad juutide ja paganate juure wälja lähewad, siis kuulutawad nemad esiteks armuõpetust ning ristiwad siis kõiki neid, kes usklikuks on saanud. Aga ma ütlen seda weel korra, kuidas apostlid usklikude wanemate lastega tegiwad, kui nad terwed perekonnad ristisiwad, seda ei leia meie sest salmist mitte. Loeksid ja näituseks ühes missiooni ajaloo, et selle ehk selle missioonääri töö paganate maal nenda on õnnistanud, et mitu sada paganad ühel aastal on ümberpöörnud ja ristitatud, siis ei wõiks sina nende sõnumite põhjusel koguni mitte ütelda, kas see missioonäär baptist ehk lasteristija on. Tahaksid sina aga selle põhjusel, et mitte ühe ainja lapse ristimist, waid ainult ümberpöörnuid inimeste ristimist on nimetud, tõendada, et tema baptist oli, siis ja wõiksid wäga eksida, sest tema wõiks niisama hästi lasteristija olla.

Timoteus: Jah, aga kui Ap. Teg. raam. 8, 12 öölbakse, et niihästi mehi kui naisi ristiti, siis on lapsed nimetamata jäänud. Ja mikspärast nenda? Kas ja usud, et Samarias lapsi ei olnud? Ehk kas usklikutel wanematel lapsi ei olnud? Kui ja tunnistaksid, et siin lapsi oli, siis tähendaks see niipalju, et lapsed ristimata jäiwad.

Natanael: Üsna õige, kui sõnaga mehi ja naesi mitme sugusest wanusest juttu oleks. Aga nüüd räägitakse siin sugust, ja lapsed ei ole mitte üks kolmas sugu, waid on kas meeste ehk naestesugust. Ütleme, ja loeksid ülemal nimetud missioni ajalous, et missionaäri töö paganate peale nenda on mõjunud, et mitu sada paganad, niihästi mehi kui naesi, ristitud saidwad. Urwad sina, et sa selle ütelusega wõiksid tõendada, et missionär baptist oli, sest et üksnes mehi ja naesi, aga mitte lapsi ei nimetud? Sialgi, mu wend! Ei, see oleks weel kabe wahel, kas missionäär baptist ehk lasteristija oleks. Ja just niisama wähe wõime selle piibli salmiga, mis sina ette tõid, tõendada, et apostlid nende lapsi ristimata jätsiwad.

Timoteus: No jah, ometi seisab Matteuse 28. peat. 19. salmis: „Minge ja õpetage kõik rahwast ja ristige neid. See on: esiteks õpetama ning pärast ristitama.“

Natanael: Aga see piibli salm ei ole mitte õieti ümber pandud, waid nenda kuidas uuemates piiblites seisab: „Tehke jüngeriks kõik rahwast, neid ristides“ j. n. e.

Timoteus: Jah, aga see on ju ükskõik; esiteks neid jüngeriteks tegema ning pärast neid ristitama.

Natanael: Aga kui oleks nenda seisnud: „Tehke jüngeriks kõik rahwas, neile armuõpetust kuulutades,“ kas see siis oleks tähendanud: esiteks neid jüngeriks tegema ning pärast neile armuõpetust kuulutama?“

Timoteus: Ei, see oleks tähendanud: neid jüng-

riks tegema, selle läbi, et neile armuõpetust kuulutataks.

Natanael: Aga kui nüüd seisab: „Tehke neid jüngeriks, neid ristides*), siis ei tohi see mitte tähendada: „selle läbi, et neid ristitakse,“ vaid siis peab see sinu arvates tähendama: „esiteks neid jüngeriks tegema ning pärast neid ristitama!“

Timoteus: Aga kas siis apostlid ristimisega hakkasid? Eks nad esiteks ei hakanud armuõpetust kuulutama?

Natanael: Muidugi, just nendasamuti, nagu meie lästeristijate misjonäärid teevad. Nemad hakkasid esiteks kuulutamise ja pärast kui mõned uskuma hakkasid, siis ristisid nemad neid ja nende lapsi ning teevad neid selliviisi jüngeriks Kristusele.

Timoteus: Aga see on tõeste kentsakas: ristimise läbi inimesi jüngeriks teha!

Natanael: Aga noh, kui ometegi nenda Jumala sõnas kirjutud seisab?

Timoteus: Ei, seda ei võid Jõsand mõelda . . .

Natanael: Siis ei oleks tema baptist, mõtled sina, ja seda peab tema ometegi olema. Aga kas sa võid mulle uues testamendis mõnda piiblisalmi nimetada, kus ristimata inimesi jüngeriks nimetatakse?

Timoteus: Mis nüüd? Kas siis kõik usklikud pole Kristuse jüngerid?

---

*) Matheusate baptizontes.

Natanael: Jah, küll selles tähenduses, milles meie oleme õppinud seda pruukima. Kas aga uus testament seda sõna selsamas tähenduses pruugib, on teine asi. Et uus testament üht usklikku inimest enne ristimist jüngeriks ei nimeta, see on üks asi, mille peale sa wist enne pole mõelnud.

Timoteus: Ei, seda ma pean awalikult tunnistama.

Natanael: Aga siis sa wõid nüüd sest ajast saadik selle peale mõelda. Palju waidlemist ja efsitust oleks tulemata jäänud, kui see küsimus ligemalt läbi katsutud saaks. Sest kui uus testament kedagi jüngeriks ei nimeta, enne kui ta on ristitud, siis ei ole koguni mitte raske mõista, miks nenda seisab: jüngeriks teha ristimise läbi. Siis ma mõistan ka wäga hästi, kuidas apostlid esiteks armuõpetuse kuulutamiseega hakkasiwad, ja pärast, kui mõni kuulutamise läbi hakkas Jeesuse Kristuse sisse uskuma, siis ristiti neid ühes nende lastega ning tehti neid selle läbi Kristuse jüngeriks.

Timoteus: Kas tead, see asi on üsna imelik. Dialgi pole mina ka kuulnud ega kuski raamatutes näinud, et meie baptisti õpetajad selle asjasse oleksiwad puutunud, ega selle küsimisega tegemist teinud.

Natanael: See wõib küll olla. Aga mina tahaksin wäga hea meelega teada saada, ehk sina tead, kuidas nad Kol. 2, 12 ära seletawad. Seal ütleb Paulus: Ja olete temaga ristimises maha maetud, kelle sees teie ka olete temaga üles äratud usu läbi. Apostel paneb siin ris-

timist mahamatmise sarnatseks ning usku ülestõus-
mise sarnatseks. Ütle siis nüüd, mis peab enne
sündima: mahamatmine või ülestõusmine?

Timoteus: Kõige sõida sõnade selgas!

Natanael: Ma tean just nenda, kuidas baptistid
eel on teinud, ja sinu ütlemise viisi järel peaks
apostel nenda ütleva: Meie oleme esiteks Kris-
tusse üles tõusnud usu läbi ning pärast
ristimise läbi temaga elavalt maha maetud?!

Timoteus: Jah, ma pean jälle ütleva: sinuga
rääkida ei maksa mitte, sest sina võid kõige kerge-
maid asju ära segada. Sellisel juhul jääb ju ristimine
ise kahtlaseks, nenda et viimaks ühtegi ei tea, mis
õigeks tuleb arvata.

Natanael: Jää nüüd tõsiselt, mu vend! Mina
pole muud teinud kui aga näitanud, et mitmed teie
tõendustest, mis teie tahaksite, et meie kui vesisel-
ged teid peame vastu võtma, ilma aluseta on,
millega teie paraku ometegi mõnda hinge olete efsi-
tada saanud ja veel saate, kes ka arvavad, et asi
kadunud on, kui nende suud kinni sulgutakse. Aga
et see sõdimise viis mind ei suuda ära võita, siis
nimetatase mind selleks ja teiseks. Kui sa aga
tahad, siis vaatagem kiriku kõige vanemast ajaloost
järel, kas ehk seal leiame millal lasteristimine on
hakanud.

Timoteus: Jah, aga seal jääb sa tõeste kimpu.
Aga jätkem seda homseks.

Natanael: Olgu nenda minu pärast. Jumalaga.

Kolmas kõne.

Timoteus: Küüd ma olen jälle siin. Ma olen palju meie heilse kõne peale mõtelnud. Wiimaks tulin selle mõte peale: Kui sull ka digus oleks, et uus testament selgeste ei nimeta, kas apostlid wäetimaid lapsi ristitiwad ehk mitte: siis arwan mina, et üks täiskaswanud usklik inimene, usu peal enast peab lasta ristitama, ehk ta küll enne lapsepõlwes on ristitud.

Natanael: Koh, kas ma kuulen arwamist! Selle wastu oleksin mina ennemine nenda arwanud: Kui uues testamendis selgeid näitusi ei ole, kuidas lastega tuleb teha, siis peab üks ristiinimene usu peal, see on, et ta kõigiti julge wõiks olla, oma wäikseid lapsi ristitama. Aga ma loodan, et kui meie oma kõnede lõpule jõuame, meie siis enam ei pruugi kahe wahel olla selle asja poolest.

Timoteus: Saab siis näha!

Natanael: Aga enne kui meie kirikuisade tunnistusi läbi katsuma hakkame, peame enne selle poolest ühes mõttes olema, kui suurt usaldust nende wastu tohime üles näidata. Wiberg ütleb: „Mis kirikuisade nenda nimetatud tunnistustesse puutub, siis tuleb esiteks nimetada, et ühele ristiinimesele, kes ainult püha kirja oma kristliku usu ja elu juhtnõuiks wõtab, nende tunnistused maksiwaks reeglits ei wõi teha, kas olgu nemad lasteristimise poolt ehk wastu. — Et need tunnistused wanad on, ei tähenda mi-

dagi, sest eksitus on nii wana kui Adam ja Kristuse wastase waim tegi juba apostlite ajal tööd.“

Timoteus: Ja jah, Wibergil on selles asjas küll õigust. On kirikuisade tunnistused pühakirja poolt, siis on need head, ja siis ei usu meie mitte nende tunnistuse pärast, waid kirja tunnistuse pärast. Tunnistawad nemad aga kirja wastu, siis ei hooli meie sest ühtegi, waid hoiame kirja poole.

Natanael: Just nenda. Aga kui nemad meile üht ajalooliku sõnumit teatawad, mis piiblis ei seisa, ega piibli õpetuse wastu ei ole, mis wäärtust peame siis selle peale panema, mis nad tunnistawad?

Timoteus: Selle peale on üleüldse raske kosta; see seisab selle peal, millest juttu on.

Natanael: Kui nemad, nagu näituseks, meile teatawad, et keiser Nero ristiniimesi Rooma linnas hirmsaste taga kiusas ja et apostel Peetrus selle tagakiusamise ajal risti sai poodud, kas peame siis ütleva: „Et see piiblis ei seisa, waid ainult kirikuisade tunnistus on, siis meie seda ei usu?“

Timoteus: Ei, koguni mitte.

Natanael: Ja kui nad meile teada andiwad, et apostlite kogudustes ka naesedki leiwamurdmisesest osa wõtawad, kas meie siis ei pea seda uskuma, ehk küll uues testamendis selle peal näitust ei ole?

Timoteus: Muidugi, miks mitte.

Natanael: Aga kui nad ka peaksid tunnistama, et aposillite kogudustes lapsi ristiti — —?

Timoteus: Aga seda nemad ei tee. Kõige tähtsamad teaduse mehed tunnistavad seda.

Natanael: Kõige tähtsamad ja kõige enam õpetatud mehed on sinu arvates muidugi need, kes nõnda rääkivad kui sina mõtled. Aga mina jätan seda asja veel jaks korraks ja ütlen: Kui need kirjuisad ometegi peaksid lastma meid teada, et lasteristimine aposillitest on sisse seatud — —?

Timoteus: Jäta ka oma „kui“! Peaksid nemad aga seda tunnistama, siis tahaksin ma Wihbergiga ütelda: „Eksitus on nii wana kui Adam.“ Aga nüüd nemad seda ei tee.

Natanael: Ma tahan sulle näidata, et jellel ajal hoopis tõsisem külg on, kui sina ja sinu sõbrad seda on uskunud. Kust tead sina, et näitusjaks Matteuse ewangelium, Jumala sõna on?

Timoteus: Eks sest, et apostel Matteus seda on kirjutanud? Aga mis see siia puutub?

Natanael: Dota pisut, siis sa saad seda näha. Kust sa tead, et Matteus seda ewangeliumi on kirjutanud?

Timoteus: See oli üks wäga imelik küsimine.

Natanael: Wõib küll olla. Aga et nüüd piiblis ei seis, et Matteus seda on kirjutanud, kust siis seda võib teada? Et sa seda ometi usud, keda sa siis ühes nii tähtsas asjas usud?

Timoteus: Tõeste, selle peale ma pole veel mõtelnud.

Natanael: Noh, siis ma tahan sulle seda ütelda. See on kirikuisade tunnistust, mis sa usud. Nende läbi teame meie, et Matteuse ewangelium Matteusest, Markuse ewangelium Markusest j. n. e. kirjutud on. Heida nende tunnistust ära, õpeta inimesi neid põlgama, ja see päew saab tulema, millal nemad sinu käest saawad küsima: „Kust teame meie, et need raamatud, mida sa Jumala sõnaks nimetad, apostlitest on kirjutud? Mis sa tahad neile sell päewal kosta? Tahad sa kosta: „Seda teame meie kõige wanemaist kirikuisadest.“ Noh, saawad nemad sulle wastama: „kirikuisad! Kes neid wõib uskuda? Üks ristiniimene ei wõi nii tähtsas asjas inimeste peale loota! Oh ütle: mis Jumala sõna on meil selle peal, et need kirjad apostlitest on?“ Mu wend, see päew saab sulle üks palaw päew olema. Häda sellele, kes sell päewal süüalune on!

Timoteus: Jah, seda pean ma tunnistama, et see asi hoopis tõsisem, on, kui ma enne olen uskunud. Ma ei mõista, miks meie baptisti õpetajad iialgi sellest asjast ei räägi.

Natanael: See rõõmustab mind süüsi, et sa ise selle küsimise tähtsuse ees tahad seisma jääda. Jah, wend, peale apostlite on ka muid mehi leida olnud, kes püha Waimuga täidetud olnud, kes oma usku werega nagu pitseri märgiga on märkinud, ja sellede ajaloolikud tunnistused niisama ustawad on kui

muud teised. Iseäranis neis asjus, milles meie uues testamendis ajaloolikuid teatusi ei leia, peame kirikuisade tunnistusi kalliks pidama, et teada saaksime, kuidas kõigewanemas ristilõguduses selles ehk teises asjas on tehtud. Ja meie wõime nende tunnistust uskuda

Timoteus: Jah, seda wõime ju teha. Ma arwan aga, et sa oma lasteristimisega ometi kaugele ei saa.

Natanael: Seda saame näha. Hakagem siis peale. Sumal saab meiega seltsis teed käima.

Timoteus: Lase mind nüüd Wibergi raamatust mõned sõnad lugeda, mis tema Saksa kiriku ajaloo kirjutajast Neander'ist ette toob. Tema oli ka üks suur auus tõe tunnistaja. Tema kirjutab nenda: „See pruuk lapsi ristima, oli apostlite ajast kaugele ära. See põhjusmõte, et apostlid lasteristimist pole jässe seadnud, ei tule mitte üksnes seest, et wäetimate laste ristimisest nii hilja räägitakse, waid ka seest, et see pruuk wäga kaua wastupanemist leidis... — Teise aastasaja lõpul astub kirikuisa Tertullianus suure südidusega lasteristimise wastu ülesse: üks tunnistus, et seda pruuki mitte apostlitest ei olnud jässe seatud... Selle põhjuse pärast seisib Tertullianus lasteristimise wastu, mis fell ajal weel üleüldine pruuk ei wõinud olla, see ei saanud weel apostlikuks jässeseadmiseks arwatud. Tertullianuse üteldes teewad peaaegu üsna selgeks, et seda just nüüd hakati wälja laotama ning sellepärast pidasitwad mitmed seda uudiseks.“ — Mis

ütled fina ühest nii tähelepanemise wäärt ütelsest ja pealegi ühest nii õpetud mehest, kes weel peale kauba lasteristija on?

Natanael: Need on tõeste ühed wägewad sõnad, aga oma ülesannet truuste finni pidades, tahame siiski südant rindu wõtta ja ühe nii suure mehe ütelust läbi katsuda, kas tõeste ka nenda on, kui tema ütleb.

Timoteus: Jah, aga ütle esiteks: kas pole mitte wäga tähelepanemise wäärt, et need apostlikud isad, kes apostlite päris jüngrid oliwad, lasteristimisest ühtegi ei lausu? Eks see näta, et see neil wõdras oli?

Natanael: Koguni mitte. Et üks asi on wõinud ette tulla, ilma et see iseäranis neis wähe kirjades, mis sest ajast alles on, nimetud oleks, sest oleme ju enne rääkinud. Neis kirjades, mida neist apostlikute isadest arwatakse kirjutatud olewat, räägitakse ristimisest wäga wähe. Ka neis kohtades, kus see nimetud on, ei räägita mitte, kes ristitud peab saama, aga siiski tulewad mõned ütelsest ette, millest aru saada wõib, mis need isad ristimisest arwasiwad, ja see on seda wäärt, et neid tundma õppime. Barnabase, Pauluse seltsimehe, raamatus, loeme meie: Meie astume wee jisse, täis pattu ja roojust, aga wälja astudes seda wilja kandes, et meil südames Jumalakartust on ning waimus Jeesuse peale loodame (Peat. 11). Meid sõnu luges, tuleb meile Ananiasse sõnad Pauluse wastu meele: „Tõuse üles, ja lasse ennast ristida, ja omad patud ära pesta, ja hüia appi Issanda nime.“

(Ap. T. 22, 16). Sellesama peatüki hakatuses nimetab Barnabas ristimist üheks ristimiseks, mis patude andeksandmisele saadab, ja kui seda loeme, siis tuleb meil ka Peetruse sõnu meelde: Parandage meelt, ja iga üks teie seast lasku ennast ristida patude andeksandmiseks (Ap. T. 2, 38). Sellisamal wiisil räägib Hermas (II, 3): Muud meelearandamist ei ole kui see, et wee sisse astume ning patude andeksandmist saame, et enam mitte pattu teha waid puhtuses jääda. Seesama Hermas räägib weel (III, IX, 16): Enne kui inimene Jumala Poja nime saab, on tema surmale antud, aga kui tema seda pitseri on saanud, saab tema surmast peastetud ja elu kätte antud. Aga see pitser on weesi, mille sisse inimesed maha astutwad, surma all seutud, aga mille sees nad wälja astuwad, elule ära walitsitud. Weel ütleb tema teises kohas (I, III, 3): Teie elu on peastetud ja peab peastetud saama wee läbi. — Jah, nii tarwilikuks arwab tema ristimine olewat täieks õnneksaamiseks, et tema seda mõttet atwaldas, et need õiged, kes wanas seaduses ristimata suriwad, peawad apostlitest ristitud saama surma waldas (III, IX, 16).

Timoteus: Mõttele kui kentsakas!

Natanael: Olgu peale; aga üks asi seisab ometi alles: kas ja arwab, et need inimesed, kes arwasiwad ristimisel nii suur wägi olewat, usklike wäetimaid lapsi ristimata jätsiwad?

Timoteus: Aga kas on see kindel, et need kirjad apostlite jüngritest kirjutud on?

Natanael: Mis nüüd? Kui need kirjad minu arvamiste vastu hakkavad tunnistama, kohe oled sa nende ehtsuse üle kahewahel! Oletiwad nemad lasteristimise vastu tunnistanud, ega sa siis poleks nende ehtsuse üle kahklenud. Aga ka minagi tahan uskuda, et nende ehtsus kindel ei ole. Nad on wanad, wäga wanad, õpetud meeste arwamise järel teise aastasaja algul kirjutanud; wana aja kogudustes oliwad nemad suure auu sees. Jätkem neid minu pärast. Minu arwates aga näikse sest selgeste, et niisugused arwamised ristimisest tunnistawad, et lasteristimine olemas oli. Ja kirjutagu seda kes tahes, see tunnistab ometi, et lasteristimine teise aastasaja algul olemas oli. — nenda siis kaua enne kui Tertullianus päewawalget näha sai.

Timoteus: No jah, olgu nenda, olgu nenda! Aga meie jätame nüüd seda asja seks, sellepärast et nemad selget tunnistust ei anna. Nenda on siis selge, et meie alles teise aastasaja lõpul ehk kolmandama aastasaja algul kindlaid tunnistusi leiame, et lasteristimine ette tuli. Ehk mõtle: alles kaks ehk kolmsada aastat pärast Kristust saame ajalooft teada, et lapsi ristiti. See tähendab midagit!

Natanael: Jää nüüd filmapihmiseks ajaks tõsiseks! Sa räägid nenda, nagu tahaksid ja mind sundida uskuma, et teine aastasada seesama on mis kaks sada aastat pärast Kristust ehk pärast apostlite aega. Ma tean ka, et kohtlased inimesed seesugusest kõnest endid eksitada ja segada lastiwad. Aga seda peaksid sa teadma, et teine aastasada aastal 100 pärast Kris-

tust hakkas, ja sell ajal elas weel apostel Johannes. Kui ja sellepärast õppimata inimestega räägid, siis ole nii hea ja seleta neile ära, et teine aastasada Kristuse ja apostlite ajast laugem ei ole, kui et apostel Johannes selle hakatusel weel elas. Oled sa seda ka teinud?

Timoteus: No noh, wõip lasteristimine sellepärast õige on.

Natanael: Käätigem nüüd aga sest asjast, millest juttu on! Kas sa oled tõeste õppimata inimestele seda ära seletanud? Ütle mulle seda õiglaselt!

Timoteus: Ei, selle peale pole mina mõtelnud. Aga mingem nüüd Tertullianuse juure!

Natanael: Jää weel korraks tõsiseks! Küll meie Tertullianuse juure ka omal ajal jõuame, aga mina kardan, et kui tema juure oleme jõudnud, sina siis rütemine tema juurest ära tahad minna kui mina. Meie tahame nüüd üht pilku ühe peale heita, kes Tertullianusest pisut wanem on, see on Ireneus, kes umbes 140 a. pärast Kristust sündis ning aastal 202 martri surma suri. Tema oli omas nooremas heas Polikarpuse jünger, kes jälle apostli Johanneuse jünger oli ning aastal 167 martri surma suri. Sa näed siis, et meil niisuguste meestega tegemist on, kes üsra apostlite aja lähedal elasiwad. Omast õppimise aastadest Polikarpuse juures, kirjutab Ireneus: „Ma kirjutasin kõik üles, mis ma kuulsin, mitte paberi peale, waid südamesse, ja Jumala armu läbi tuletan mina seda alati meele.“

Timoteus: Aga Ireneus ei räägi ju mitte üks sõna lasteristimisest.

Natanael: Waatkem järele! Tema ütleb nenda: „Kristus tuli kõiki õnsaks tegema iseenele läbi, kõiki ütlen mina, kes tema läbi uueste sünnitud saavad Jumalale, wäetimaid lapsi, wäikseid lapsi, lapsi, poisja ning wanemaid inimesi. Sellepärast käis tema kõigist wanustest läbi ning sai wäetima lastele wäetimaks lapsiks, neid pühitsedes, wäikeste lastele on tema wäikseks lapsiks saanud, neid pühitsedes, kes ses wanuses on, neile ka näituseks olnud wagaduses, õiguses ning alanduses; noorte poistele nooreks poisteks saanud, neile head eesmärki andes ja neid Jumalale pühitsedes. Sellisamal wiisil on tema ka wanemate inimestele wanemaks meheks saanud“ j. n. e.

Timoteus: Aga tema ei räägi seal mitte üks sõna laste ega muu inimeste ristimisest. Selle ütelse kohta toob ka Wiberg üks sõna Dr. Hagenbachist ette, mis nenda käib: „Ka kõige wanem ütelus kirikuisjade kirjades (Irenaeus adv. hoer. II. 22, 4) ei ole rahuloldawaks näituseks, et lasteristimine apostlitest jisse seatud on. Sellest paistab aga see kena paleus wälja, et Jeesus igas wanuses iga wanusele ärapeastjaks oli, aga et ta lastele ärapeastjaks saanud ristimise wee läbi, seda ei ütle Ireneus mitte.“*) — Kas see pole diete räägitud?

Natanael: Waatkem järele! Kuidas Ireneus

*) Lehrbuch der Dogmengeschichte. S. 161.

ütles? Kristus, ütles tema, tuli kõiki ära peastma iseenele läbi, kes tema läbi uuste sünnitud saavad Jumalale — ja pärast luges tema kõik wanused üles, wäetimaist lastest hakates, kes weel rääkida ei mõista. Sa näed siis, et Ireneus mõnest tähtsamast asjast räägib, kui paljast „kenast paleusest“, et Jeesus igas wanuses iga wanusele ärapeastjaks olnud.

Timoteus: Mis siis?

Natanael: Koh, eks sa ei näe, et tema ka ära seletab, mil wiisil inimesed tema arwates igas wanuses ärapeastetud saavad, nimelt sellwiisil, et nemad tema läbi Jumalale uuste sünnitud saavad — ja seal on see sõlm, mida mitte wait olles ei tohi mööda minna, nagu Dr. Hagenbach seda teinud. Küüd seisab kõik selle peal, mis Ireneus uuesündimisega tähendab.

Timoteus: Jah, aga et ta sellega lasteristimist ei tähenda, seda tõendawad ka kõige tähtsamad lasteristijate teoloogid ise.

No jah, waatkem järele! Ehk sina arwad Spurgeoni wiisil, et lapsed alles surmatunnil püha Waimu lehwitamise läbi, kes neid siis Kristuse werrega peseb, uuste sünnitud saavad?! Ei, wend, nii targa peaga oli küll Ireneus, et ta niisuguste jampsituste sisse oleks langenud.

Timoteus: Aga mis Ireneus siis õige mõtles?

Natanael: Sessamas raamatus kahesmästeistkümne peat. nimetab tema ristimist „uuesündimise ristimiseks Jumalale“.

Timoteus: Aga mina usun, et ta seal mitte weeristimisest ei räägi, waid uut sündimist ennast üheks ristimiseks nimetab.

Natanael: Arwad ja seda, siis tahan weel üks ütetus seitsamast raamatust ettetuua. Tema ütleb: „Kui Kristus seda wõimust, inimesi Jumalale uueste sünnitama, apostlite kätte andis, ütles tema: „Minge wälja ja tehke jüngriks kõik rahwast, et teie neid ristite.“ Et Ireneus ristimist uueks sündimiseks nimetab, pole mitte wäga imelik, sest et see ütetus pruugitaw oli. Justinus martir (weretunnistaja), kes umbes 160 aastat pärast Kristust suri, ütleb ühes keisrile jisseantud eestkostmise kirjas: Mii mitu, kes seda õigeks peawad ning usuvad, et see, mis meie õpetame, õige on, ja nõuiks wõtawad meie õpetuse järele elada, õpetatakse paastuma ja Jumalalt patude andeksandmist paluma, kuna ka meie nendega ühes palume. Selle peale saawad nemad meist ühte kohta juhatatud, kus wett leida on ning saawad nendajamuti uueste sünnitud nagu meigi uueste sünnitud saime, sest neid saab wees sees pestud, kõige asjade walitseja, Jumala, ja meie Õnnistegija Jeesuse Kristuse ning püha Waimu nimel.“

Timoteus: Jah, aga see oli üks kahetsemisevääriline eksitus, kui nad õpetasiwad et lapsed ristimises uueste sünniwad.

Natanael: Wõib küll olla. See eksitus ei ole aga kurwem ühtegi kui Spurgeoni õpetus, et wäe-

timad lapied surmatunnil uueste sünnitwad. Pealegi arwan mina, et palju segadust ses asjas sellest on tulnud, et meie sõnaga „uueste sündima“ muud asja tähendame, kui wanad kirjuiisad. Seda peaksiwad niihästi need tähele panema, kes ristimise sisse uut sündimist harilikus tähenduses panewad, kui ka need, kes kõik uut sündimist ristimises, ka wanade isade tähenduses, ära heidawad. Aga see ei puutu mitte siia. Mis aga üleüldse kindel on, on see, et juba enne Ireneuse aega sõna „uus sündimine“ sõna „ristimise“ asemel pruugiti; ja oleks se sõna mitte tutaw olnud, ega siis Justinus poleks seda tarwitunud, kui ta paganauisu keisrile ristiusust seletust andis. Ehk kas ja arwad, et tema siin weeristimisest ei räägi?

Timoteus: Muidugi, ka minagi tunnistan seda; aga imelik on see tõeste. Kas siis Neander, kes nii õpetud mees oli, seda ei teadnud?

Natanael: Neander, ütled sina? Kuulgem, mis ta ühes kohas ütleb: Uus sündimine ja ristimine on Ireneuse arwates üksteisega ligidalt ühendatud, ja kui ta wäetima laste kohta see sõna „uus sündimine“ pruugib, siis ta ei wõi wist muud tähendada kui ristimist. Seal näed sina, mis Neandri ütelsed ses asjas maksawad.

Timoteus: Tõeste, ma panen imets, et Wiberg seda ütelist pole ette toonud.

Natanael: Jah, aga ometi ta ütleb nenda; ja mis sellepärast üsna kindel on, on see, et lasteristimine Ireneuse ajal pruugitaw oli, ja tema elas ju

üsna apostlite aja lähedal. Ireneus oli — ma ütlen seda weel korra — umbes 30 ehk 35 aastat pärast apostli Johannese surma sündinud ning oli Johannese mitte, Polikarpuse jänger. Ei olnud tema ka „langenud Ahwrikamaa koguduse“ liige. Tema suri kui koguduse eestseisja Prantsusemaal.

Timoteus: Jah, selle peale ma ei wõi muud kosta, kui: see on imekspanemise wäärt, et Kristuse wastase waim siis juba tegew oli.

Natanael: Kristuse wastase waim! Tema oli juba apostlite ajal tegew, mida ju nende kirjades selgeste wõib näha. Aga mis see waim oli, seda ütleb meile Johannes 1. raam. 2. peat. 22. salmis; Kes on walelik, kui aga see, kes ära salgab, et Jeesus ei ole Kristus? See on Kristuse wastane, kes Isa ja Poja ära salgab. Siin aga ei ole ühest Kristuse wastasest mehest juttu, waid ühest elawast, usklikust ja pühast Jumala mehest, kes julgeste Kristusele elas ja suri, ja kes ühe Johannese kõige tähtsama jängri südamelik sõber oli. Temal oli muidugi Jumala Waimu niisamuti nagu meil mõlemilgi ja weel rohkemal mõõdul, ja tema teadis muidugi wäga hästi, mis apostlite pruuk oli ehk mitte, hoopis parem kui mina ja sina. Oh wend, selle Ireneuse tunnistuse wastu lähtwad kõik tornijooksmised lasteristimise wastu nurja. Seletused lasteristimise üle olgu küll mitmesugused; aga et üks niisugune mees lasteristimise wanusest niisugust tunnistust on annud, ja et tema sest nii lihtsalt ning loomulikult on rääkinud, nagu poleks tema ialgi

kuulnud ega ka mõtelnud, et selle vastu oleks ehk saaks räägitud, see kaalub wäga palju.

Timoteus: Aga kuidas peab seda ära mõistma? Suur hulk õpetatud mehi, kes ise pealegi lasteristijad on, on põhjaliku uurimise järele tõendanud, et lasteristimine apostlite ajal wõõras oli.

Natanael: Neid wõib küll olla, aga mis minusse puutub, siis tahan ka ise neid Ireneuse sõnu lugeda. Ma mõistan, Jumalale tänu, ilma nende õpetatud wanameeste abita, selgeste raamatust lugeda. Nende tarkust tahan ma kõigiti auustada, aga Ireneuse omad sõnad kaaluvad sada pärkpuuda enam kui kõik nende arwamised.

Timoteus: Aga Tertullianus? Tema tunnistus käib koguni selle vastu, ja see tähendab ka palju. Tema oli ka üks püha mees.

Natanael: Tulewa kord tahame temaga hakkata. See kord jumalaga.

Neljas Kõne.

Timoteus: Ma pean tunnistama, et mu käsi endistes kõnedes peaaegu sandiste käis, aga ega lasteristimine sellepärast õige pole.

Natanael: See tunnistus teeb sulle auu. Aga kui õppimata inimeste hulgas oled, siis tood sa niisugused arwamised ette, mis sa meie kõnedes oled ette toonud; ja kui nad kõige sinu küsimuste peale dieti ei wõi kosta, kas sa siis laised neid ütelda, et lasteristimine ometegi õige on? Teeksitwad nemad

seba, siis tõendad sina, et nad tõtt ei armasta, waid Jumala awaliku sõna wastu tahawad waielda j. n. e. Kuule, kuidas Wiberg ütleb: „See on aru saamata, kuidas keegi, kes oma õnnistegijat õiglasest südamest armastab, filmapillmises ajaks wõib kahkleda, kõige esimest nähtawat sõnakuulmist Issanda sõna wastu üles näidata, mis tema oma usklike jüngerite käest pärib.“ Jah, kes „häbene-
wad ehk kartwad“ nagu tema ütleb, endid lasta ristida, neile tuletab tema noomides neid Issanda sõnu meele: Kes oma risti enese peale ei wõtta ega minu järele ei käi, see ep ole mitte minu wäärt.“ Sellega segatakse ja seutakse õppimata inimeste südame-
tunnistusi, ning pärast ööldakse: „Tahate teie head südame-
tunnistust saada, siis laske endid ristida.“ Ehk ütle mulle õiglasest südamest: kas sa nenda ei tee?

Timoteus: Oi jah, wähest ka — aga mingem nüüd ükskord ometi Tertullianuse juure.

Natanael: Hea meelega. Ja sa wõid siis ütelda, mis sull temast ette tuua on.

Timoteus: Noh, tema südidast lasteristimise põl-
gamisest näen mina, nagu ka Tr. Neander, et laste-
ristimine tema ajal weel mitte apostlikuks jissesead-
mises ei arwatud. Arwata wõib, et see sell ajal langenud Ahwrikamaa koguduses oli tekkinud, ja sellepärast tahtis tema oma wastupanemise läbi selle wäljalaotamist takistada.

Natanael: Seda wõime ju läbi katsuda ning järele waadata. Aga sa räägid niipalju langenud Ahwrikamaa kogudusest,“ just nagu oleks langemine

ehk ärataganemine ses koguduses lasteristimist wal-
fiks teinud.

Timoteus: Mõh muidugi! Kui lasteristimine ühes
ära taganenud kirikus on hakkanud, siis ei wõi see
muud kui seda kahlasaks teha.

Natanael: Jah, kui ma ütlesin: „Et lasteris-
timine niihästi hommiku kui õhtumaal ette tuli, sell
ajal kui apostlite jüngrid weel elasivad, ja kui iga-
üks weel wõis näha, kuidas nemad apostlite õpetuse
järele tegivad, sellest tunnistas Ireneus head tun-
nistust. Ireneus oli esiteks hommiku ning pärast
õhtumaa koguduse liige, ja tema räägib lasteristi-
misest nii loomulikult, nagu poleks tema selle wastu
rääkimist kuulnudki; see on aga langenud
Ahwrikamaa koguduses, kus esiteks selle
wastu hakati rääkima. Mis fina ühest nii-
sugusest näitusest arwaksid?

Timoteus: Mina poleks seda õigeks tunnistanud.

Natanael: Mikspärast nenda?

Timoteus: Mikspärast nenda? Eks muidugi.....

Natanael: Ütle aga selgeste wälja: aga et sa
nüüd lasteristimise poolt pead tunnistama, sellepä-
rast sa ei taha midagi ütelda.

Timoteus: Aga mis sell ajal Tertullianusega
tegemist on? Mingem nüüd tema juurde! See näi-
tab wälja, nagu kardaksid fina selle peatüki juure
minna.

Natanael: Mitte sugugi. Wõtkem nüüd neid
Neanderi sõnu Tertullianusest, mis fina ette tõid,
sõna sõnalt ette! Tema ütleb: Teise aastasaja lõ-

pul näitab ennast Tertullianus kui kange lasteristimise wastane wälja: üks näitus, et seda pruuki weel mitte apostlikuks sisseseadmiseks ei arwatud.“

Timoteus: Kas pole selge kui päike?

Natanael: Selle peale tahan kosta, kui sa mulle esiteks ütled, kas Tertullianus lasteristimist **jellepära**st laidab, et see apostlik sisseseadmine oli.

Timoteus: Seda ma ei wõi tõeste mitte ütelda.

Natanael: Kas pole imelik! Ja ometi on selge, et kui seda ei wõi näidata, siis langeb ka kõik see arwamine, mis Neander Tertullianuse wastupanemiseft lasteristimise wastu, oma pähe on saanud. Ütle mulle, kas sa seda ei näe?

Timoteus: Jah, seda ma pean ka tunnistama; aga selle asja peale pole ma enne mõtelnud. Kui ma Neanderi sõnu lugesin, siis nad oliwad minu arwates nii selged, et ma neid sügawamalt järele ei mõtelnud.

Natanael: Aga mitte üksnes seda. Oleks Tertullianus wõinud ütelda: „Lasteristimine ei saanud apostliteft heaks arwatud, waid see on üks uudis, mis alles meie ajal wiisiks on saanud,“ — mis sa arwad, kas tema poleks seda lasteristimise wastu ette toonud? See oleks ju üks tunnistus, mis kõiki lasteristijaid ühe pauguga oleks maha löönud.

Timoteus: Nenda see näikse küll olewat.

Natanael: Ja oleks lasteristimine alles tema ajal moeks saanud, mis arwad, kas tema poleks

se da niisama hästi teadnud kui Neander, kes 16 sada aastat pärast Tertullianust elas?

Timoteus: Seda võib küll arvata.

Natanael: Aga mitte ühtki niisugust põhjust lasteristimise vastu ei too Tertullianus ette, ja see kaalub kes asjas väga palju, et ma ei mõista, kuidas sest asjast võib mööda minna. Mõttele, kui karmed baptistid meie ajal on seda ette tooma, et lasteristimist apostlite ajal ei pruugitud! Kas siis Tertullianus, kes nenda apostlite aja lähedal elas, seda oleks tegemata jätnud! Oleks tema teadnud, et lasteristimine sell ajal uudis oli, siis oleks tema seda lasteristimise vastu näituseks ette toonud?! Mis meie sest õppime, on järgmine: 1) et Tertullianus lasteristimise vastu ülesse astus, see näitab, et lasteristimine tema ajal pruugitaw oli; 2) et Tertullianus lasteristimist uudiseks ei nimeta, see näitab, et seda tema ajal uudiseks ei peetud; 3) et Tertullianus mitte lasteristimise vastu kui apostlite wastaseks asjaks ülesse ei astunud, see näitab, et tema aja inimesed — ka tema isegi — seda apostlite wastaseks asjaks ei pidanud. Ja tema aeg ei olnud mitte apostlite ajast kaugel ära. Tertullianus sündis umbes 50 aastat pärast apostli Johannese surma, kui Johannese jänger Polikarpus weel elas.

Timoteus: Jah, see asi on üsna imelik. Neander ütleb ju: „Magu Tertullianuse ütelseid näitawad, siis oli lasteristimine nüüd parajaste moeks

saanud ning wälja laotama hakatud ja peeti mitme-
test nagu uudiseks.

Natanael: Aga miks ei nimetanud Tertullianus
ise seda uueks asjaks?

Timoteus: Seda ma ei tea.

Natanael: Oh, see on üsna kerge ära mõista;
ta teadis ise, et see mõni uudis ei olnud.
Ja kus peame siis „need mitmed“ kätte saama, kes
seda uudiseks pidasivad? See on kerge „mitmed“
ütelda, ehk küll ühtki ei tea nimetada. Ei, wend,
jäta oma sõbra Tertullianusega jumalaga, sest tema
on sinule üks kardetaw tunnistaja.

Timoteus: Aga mis põhjuse pärast on Tertulli-
anus siis lasteristimise wastu?

Natanael: Noh, kuule; ma tahan sulle üks tükk
tema raamatu 18. peat. ette lugeda, kus tema
ristimisest räägib: „Süüdsam on ristimisega wiivi-
tada, iseäranis wäikestega. Mikspärast peaksime
nende eestkostjaid (ehk waderid,*) kes nende üles-
kastwatamise üle peawad walwama) hädaohtu sisse
saatma? Surewad nemad ära, siis ei ole neil wõi-
malik oma tõutusi nende wastu täita, ehk saaksi-
wad nemad paha wiiside **) läbi (mis laste juu-
res nähtawale tuleksivad) petetud. Issand ütleb
küll: Ärge keelge neid minu juure tulemast. Aga
tulgu nemad siis, kui nad ülesse kastawad; tulgu
nemad siis, kui nad õppivad ning saagu neid kes

*) Proventu mala indolis.

**) De Baptismo, cap. 18.

asjas õppetud, mille juure nad peavad tulema; saagu nad ristiinimesteks, kui nad wõiwad Kristust tundma õppida: Miks ruttab ilmasüüta lapsesõlm pattude andeksandmisele?" Mis arwad, kas need pole tähtsad sõnad? Kui tahad, siis tahame nende jisu ligemalt läbi katsuda.

Timoteus: Tehkem seda.

Natanael: Kõige pealt oleksime küll ootanud — wabanda, et ma seda jälle ette toon — et tema, kui ta teie sarnane oleks olnud, oleks ütelnud: Miks peaksime üht uudist wastu wõtma, mis apostlitele wõõras oli? Ehk kuidas? Aga sest ei lausu tema sõnagi. Teiselt näed sa, et tema tundis, et need Jssanda sõnad: „Laske lapsukesed minu juure tulla,“ lasteristimise kohta wäga tähtsad oliwad, ehk tema neid sõnu küll wõõriti ära seletab, üteldes: „Tulgu nemad, kui nad üles kaswawad ning õpetatud saawad“ j. n. e. Ja mis sa arwad? Kas Dunnistegija nende sõnadega seda tõeste mõtles? Siis oleks tema ju sessamas arwamises olnud kui jüngrid. Üks baptisti õpetaja ütleb, et need lapsukesed, keda Jeesuse juure wiidi, mitte wäetimad lapsed ei olnud, keda käte peal kanti, sellepärast et Luuk. 18, 16. seisab, et Jeesus kutsus neid ja ütles: Laske lapsukesed tulla. Aga see sõna saab ka muis tähendustes pruugitud, waata Luuk. 1, 41; Luuk. 2, 12; Ap. T. 7, 19; 1 Peetr. 2, 2 j. n. e. Ehk nagu meie poleks näinud keegi oma kassa imewa lapse poole sirutawat, kes weel ema süles

on, ja ütlevat: „Tule minu juure!“ — Eks see olnud ju jüngerite arwamine, et need waiksed lapsukesed piditwad Kristuse juure tulema, kui nad oliwad üles kaswanud ning Kristust tundma õppinud? Ehk kuidas?

Timoteus: No muidugi.

Natanael: Jüngeritel oli siis — ime küll — seesama arwamine, mis Tertullianusel oli, kuid selle arwamise pärast sõitles Issand neid.

Timoteus: Aga Snnistegija ei räägi neis sõnades ristimisest? Miks ei lastnud Issand neid lapsi ristida?

Natanael: Ma wõiksin niisamuti ka sinu käest küsida: Miks ei lastnud Issand Matteust, Sakkeust, ja muid ristida, kellede ümberpöörmisest ja usust ewangeliumis räägitakse?

Timoteus: Kuidas tead sina, et ta neid ristida ei lastnud?

Natanael: Just sellesama põhjuse peal, millest sina tead, et ta neid lapsi ei ristinud. Seal seisame mõlemad ühe ja sellesama koha peal. Sellwiisil ei wõi, ei selle poolt ega ka selle wastu seista. Aga sellest ei olnud siin juttu, waid siin pidime sinu sõbra Tertullianuse ütelist läbi katsuma. Temal oli wäga raske omas wõitlemises lasteristimise wastu ennast nende Issanda sõnade eest warjata; ja tema pidi, et neist sõnadest lüüa ei saaks, neid walfiste ära seletama. Kolmanda-

maks näed fina, et ristimisele ehk patude andeksandmisele tulema, Tertullianuse arvates üks ja seesama oli — kas fina sedasama arwad?

Timoteus: Koguni mitte.

Natanael: Aga kui Tertullianus lasteristimist just selle põhjuse pärast ära heidab, et lastel kui ilma süüta, patude andeksandmist tarwis ei ole, eks sa siis ei näe, et see üks väga nõrk põhjus on?

Timoteus: No jah, seda wõin ka tunnistada.

Natanael: Aga noh, siis ei ole see põhjus, mille pärast Tertullianus lasteristimist ära heidab, ka mitte baptistide arvates õige!

Timoteus: Ja jah, aga tema laidab seda ometigi.

Natanael: Aga mis see siis tähendab ometigi, kui tall seks põhjust ei ole?

Timoteus: Aga kas keegi ka julges Tertullianuse wastu üles astuda? Eks see ole selgeks näituseks, et tema põhjusti õigeks peeti?

Natanael: Kas keegi julges Tertullianuse wastu üles astuda? küsid fina. Mu wend, terwe kirik ostus teuga tema wastu ülesse, kui see Tertullianuse õpetusest hoolimata, mida fina isegi õigeks ei arwanud, oma lapsi ristas. Mis see muud näitab, kui et Tertullianuse arwamisi õigeks ei peetud? Ma wõin sulle ka teada anda, et baptistisi olemas on, kes tunnewad, et Tertullianus oma laste ristimise ärakehtmisega baptistidelle enam kahju kui kasu

on saanud, sest tema näitab ju selgeste, et lasteristimine sellajal tuttav oli; ei ole ka kuskil tema kirjades ööldud, et see mõni uudis oli, mis pärast apostlite aega moeks saanud. Nemas on jellepärast selle mõtte peale tulnud, et Tertullianus väetima laste ristimisest ühtegi ei teadnud. See lasteristimine, mida tema nimetab, olla umbes 6. ja 10. aastaste laste ristimine. Imewa laste ristimise vastu ei pruukinud tema üles astuda, sest seesugusi ristimisi ei tuntud weel mitte.

Timoteus: Väga hea! See oli üks väga mõnus jätt meie küsimusele. Mis võib siis weel selle vastu ütelda?

Natanael: No jah, see jätt tõendab seda elunähtust, et hädakorral ka olekorrast linni hakkatakse. Kui Tertullianus põhjust ette toob, mispärast laste ristimisega peab wiivitama, siis ütleb tema, et nad ilma süüta on, ja et neil patude andeksandmist tarwis ei ole. „Miks ruttab ilma süüta lapsepõlv patude andeksandmisele?“ ütleb tema. Kui tema siis ilma süüta lapsepõlweaga neid lapsi tähendab, kes 6. ehk 10. aastat wanad on, siis olivad lapsed sell ajal teise loomuga kui nüüd. Ehk oled sa lapsi näinud, kellel mitte kuue ehk kümne aasta wanusel pattude andeksandmist tarwis ei ole?

Timoteus: Küll mitte; seda pean ka tunnistama, et lapsed just mitte nii wanaks ei pruugi saada, enne kui näha saab, et patt nähtawale tuleb, nenda et neid peab õpetadama niihästi Jumala, kui ka oma wanemate käest andeks paluma.

Natanael: Aga kui Tertullianus laste ristimisest räägib, siis räägib tema ju neist lastest, kes weel ses wanuses on, et neil patude andeksandmist tarwis ei ole, ja siis wõid sa isegi arwata, et ta üsna wäikestest lastest räägib. Wõi mis arwad?

Timoteus: No jah, nenda see näitab küll olewat.

Natanael: Aga sellega ei ole weel ots peal; ma tahan sinu käest midagi küsida, mis sinu arwates küll natuke imelik on: kas on see tõsi, et Tertullianus lasteristimist, kui ilmaasjata ristimist ära heidab?

Timoteus: Waat nenda, tahad sa ka seda asja ära segada? Eks sa pole isegi mitu korda tunnistanud, et Tertullianus lasteristimist ära heidab ja sa oled üsna praegu üks tükk tema raamatust lugenud, kus ta seda tühjaks tegi? Ja nüüd see ei pea enam maksma! Wiimaks ehk on ka temagi üks lasteristimise eestkostja?!

Natanael: Ole tõsine. Waatkem järele, kuidas Tertullianus ütleb: „Rasulikum on ristimisega wiitwitada, iseäranis wäikestega.*)“

Timoteus: No jah, seal ta paneb ju lasteristimise wastu?

Natanael: Tõsi küll, aga kas ta sellepärast lasteristimist tühjaks teeb. See on küsimine.

---

*) Poo cuiusoue personae conditione ac dispositione etiam atate cunctativ baptismi utilivr est, pracipue tamen cirka parwulos:

Timoteus: Muudugi; ega ta siis poleks selle wastu üles astunud, kui ta seda õigeks oleks pidanud?

Natanael: Ütleb sa seda? Niivalju kui mina lugeda mõistan, siis näen mina, et ta koguni mitte lasteristimist tühiseks ristimiseks ei pea, waid ta ütleb aga, et see, iseäranis lastele, süüdsam oleks, ristimisega wiitwada.

Timoteus: No jah, nüüd ei maks enam sinuga waielda, sa teed ju musta walgeks.

Natanael: Üra seda ütle, waid lugegem aga tema oma sõnad! Tertullianus ei nimeta lasteristimist mitte ilmaasjataks, weel wähem walsiks, waid ütleb aga, et süüdsam oleks sellega wiitwada. Oleks Tertullianus lasteristimist kahjulikuks pidanud, siis poleks tema mitte üksnes öölnud, et see süüdsam oleks, sellega wiitwada, waid tema oleks öölnud, et lasteristimine tühine oleks. Aga seda tema ei ütle. Ja weel enam: oleks tema lasteristimist tühiseks pidanud, siis oleks tema ju käskinud neid uueste, ristitada, kes lapsepõlwes olid ristitud, aga seda tema ei käski kuskil. Ei, ei tema ega keegi muu tema ajal ei julgenud ütelda, et lasteristimine tühine oli; ka needki, kes Tertullianusega süüdsamaks pidasiwad ristimisega wiitwada, oliwad selle poolest ühes mõtes, et lasteristimine üks tõsine ja maksaw ristimine on, mida pärast tarwis ei olnud uuendada. Baptistid seisawad sellepärast selle asja poolest terwest wanaaja kogudusest lahus (isepäinis).

Timoteus: See on tõeste imelik. Selle peale pole ma enne mitte mõtelnud.

Natanael: Aga sa võid ju nüüd ning ka edespidi selle asja peale mõelda.

Timoteus: Aga miks arvas siis Tertullianus, et süüdsam oleks ristimisega viiuitada, kui wane-maks on saanud?

Natanael: Meis sõnades, mis tema raamatus lugesime, näeme, et ta nende peale mõtles, kes wäikeste laste ristimise juures oma peale võtšiwad nende üleskaswatamise üle waltwata.

Timoteus: Tühi asi!

Natanael: Seda minagi arwan; aga sinna juure tuleb weel üks teine põhjus. Tertullianus pidas ristimist üheks wanneks, mille läbi inimene ennast maailmast lahti ja Kristuse lipu alla wannub, ja iga ristitud inimese langemine jämeda pattude sisse arwas tema nii juureks wanne murdmiseks et sell inimesel enam wõimalik ei olla meelt parandada. — Sellest võid sa näha, mille pärast tema tarwilikuks pidas ristimisega viiuitada. Aga mitte üksnes lastele ei arwanud tema tarwilikuks ristimisega viiuitada, waid tema arwas ka niisama tarwilikuks*), et kõik, kes weel abieluse polnud astunud, kui ka kõik lesed, pidiwad ristimata jääma, kui nad abielusse on heitnud ehk kindlaks nõuuks wõtnud wal-lalist elupõlwe pidada, mida tema pühamaks põlweks

---

*) Non minore de caussa.

pidas kui abielupõlve. Ja tema lisab poisimeeste ja tüdrukute kohta juure: „Kes ristimise tähtsust tuneb, see kardab enam ennast ristida lasta, kui ristimata jääda.“*) Mis ja sest ütled?

Timoteus: Aga kule nüüd! Ma tahan sulle üks tükk ette lugeda, mis üks tähtjas kirjanik, Benema, on kirjutanud. Tema ütleb: „Tertulianus poleks wist mitte laste ristimise wastu olnud, kui see mitte esiwanematest päritud pruuk poleks olnud ega terwes koguduses pruugitawaks saanud, sest et tema päritud pruukidest väga kinni pidas; pealegi oleks tema, kui ta mõned sõnumed wanemast ajast oleks teadnud, seda nimetanud. Sellest arwan mina, et lasteristimise pruuk enne Tertullianuse aega tundmata oli ja et tema ajal inimesi leida oli, kes oma lapsi tahtsiwad ristida, aga mille wastu Tertullianus seisus ning sellega tähendas, et lasteristimine wõimust hakkas wõtma.“ See on minu arwates väga selgeste räägitud.

Natanael: Jah muidugi! Ütelgem aga need-samad sõnad ka poisimeeste ja tüdrukute kui ka leskede kohta! Siis käiwad need sõnad nenda: Tertullianus poleks mitte leskede ja tüdrukute ristimise wastu olnud, kui see kirikus üleüldine pruuk oleks olnud ja kui ta selle üle wanemast ajast sõnumed oleks olnud; ja oleks ta teadnud, et see apostlitest päritud pruuk oleks olnud, ega ta siis poleks seda

---

*] Si pui pundus intelligant baptismi magis timebunt consecutionem quam dilationem.

nimetamata jätnud. Sellest arvan mina, et pois-
mehi, tüdrukuid ja leskese enne Tertullianuse aega
ei ristitud. — — —

Timoteus: Pea, jäta nüüd ükskord järele! Sa
pöörad kõik asjad koguni pahurpidi!

Natanael: Aga kui needsamad põhjuseta ütelsed
lasteristimise kohta ööldakse, siis on nad sinu arwa-
tes selgeste ja õieti ööldud!

Timoteus: Aga kuule jälle üks sõna Neanderist:
„Tertullianuse väljaastumine lasteristimise vastu
näitab, et seda pruuki veel mitte apostlikuks pruu-
giks ei peetud, sest siis poleks tema mitte julgenud
nii kõwaste selle vastu panna.“ Kas need pole
mehised sõnad? Minu peale on nad väga mõjunud.

Natanael: Võib olla. Aga katsu neid läbi üle-
wel nimetatud wiisil! Siis käiwad nemad nenda:
„Tertullianuse väljaastumine poiste, tüdrukute ja
lesknaeste ristimise vastu näitab, et seda pruuki veel
mitte apostlikuks pruugiks ei peetud, sest siis poleks
tema mitte julgenud nii kõwaste selle vastu panna.“
Mis ja siis sest arwad?

Timoteus: Jah, see ei lähe korda, seda ma näen.

Natanael: Aga kui needsamad kentsakad näitused
lasteristimise kohta ööldakse, siis mõjub see väga
sinu peale!?

Timoteus: Ja jah, aga Benema ja Neander
oliwad ometegi õpetatud ja targad mehed, kellede
kuulsuse ja taruse ees nii hästi mina kui sina endid
sügawaste peame kummardama.

Natanael: Wõib nenda olla. Aga seda tarkust, mis nemad neis ülewal nimetatud ütelistes, kui ka lasteristimise küsimuses üleüldse on awaldanud, ei ole mitte krossigi wäärt. Ma pean wäga imeks panema, kui wähega ja lepid, kui see aga lapseristimise wastu on.

Timoteus: Ma ei taha mitte wähemaga leppida kui tõega, seda ma wõin sulle tõendada.

Natanael: Et tulgem wiimaks ikka ühe tagajärje juure! Kas sina arwad, et Tertullianus poiste, tüdrukute ja lesknaeste ristimist tühiseks pidas, sellepärast et ta sündsamaks arwas sellega wiitvitada?

Timoteus: Koguni mitte.

Natanael: Noh, siis sa mõistad ju ka, kui pöörane see on, Tertullianuse nõuandmisest laste ristimise wiitvitamisega, seda mõtet sealt wälja nuuskida, et see tühine ja apostlite wastane on. Ohk kuidas?

Timoteus: Seda pean tunnistama. Ja imelik on, et ma iialgi baptisti õpetajate kirjades ega kōnedes ristimisest pole kuulnud, et nad selle asjasse oleksiwad puutunud.

Natanael: See wõib küll olla. Aga nüüd sa tead seda, ning wõid sellest näha, kui palju tuge baptistidel Tertullianusest õige on. Tehkem sest wiimaks weel üks summa: Meie oleme leidnud; 1) et Tertullianus näitab, et tema ajal lapsi ristiti; 2) et tema iialgi lasteristimist uudiseks ei pidanud, mis alles tema ajal tekinud; 3) et ta iialgi selle põhjuse pärast lasteristimise wastu üles astus, et

see apostlite wastane, kristliku usu wastane ehk tühine oli; 4) et tema ülesastumine lasteristimise wastu sellesama pohjuse pärašt sündis, mis temal poiste, tüdrufute ning lesknaeste ristimise wastu oli, mitte et tema seda walfiks arwas neid ristida, waid et ta sündsamaks pidas nende ristimisega wiitwitada. Kõik need ütelused tunnistawad, et baptistid, kui ka need õpetatud mehed, keda sa oled nimetanud, Tertullianust üsna walfiste on ära mõistnud, ja ometegi sa kummardad ennast nende ette nii sügawaste.

Timoteus: See on kõik enam kui imelik minu arwates. Ma tahan jälle mõned sõnad lugeda. Wiberg toob ühest kirjanikust, Matthies'ist mõned ütelused ette, mis nenda käiwad: „Esimestes kahes aastasajas ei ole mitte kirjalikuid tunnistusi leida, mis selgeste näitaksiwad, et lasteristimine sellajal pruugitaw oli.“ Kuule weel, mis tema ütleb: „Tertullianus, kes, kuidas meie teame, kõige suurema agarusega tööd tegi, et apostlitest päritud kiriku seadused ning kombes alal jääksiwad, paneb ometi kõwaste lasteristimise wastu.“ See tõendus ei ole õige, sest ega see apostlik kirikuseadus ei wõinud olla, et usklikud inimesed, kes abielus ei olnud, ristimisega pidiwad wiitwitama?

Natanael: Mõttele ise järele!

Timoteus: Aga kuule, mis ta weel ütleb: „Sellest on selge, et lasteristimine Karthago koguduses Ahwrifamaal pruugiks on saanud, ja et seda mitte üheks pruugiks ei peetud, mis Kristus ja apostlid

olivad fiske seadnud.“ Kuidas nüüd selle tõenduslega läheb?

Natanael: Jah tõeste, see seletus on naljakas. Tertullianus isegi pole niisuguste arvamisestega lasteristimise vastu üles astunud. Aga kui tahad, siis tahame veel tükki maad kaugemale aja fiske astuda?

Timoteus: Jah, hea meelega; aga jätame seda teiseks korraks. Ma olen nüüd seks korraks küll saanud, mis järelemõtlemist tarvitab.

Natanael: Nagu sa tahad. Jäägu minugi pärast nenda. Ütle siis keik välja, mis sull ehk veel südame peal peaks olema. Niikauaks head elamist!

Nued raamatud,

Tallinnas N. Ginemann'i kuluga trükitud ja on
jaada jälle müüjate kui ka raamatu kauplustest:

- 1) Jehowa on mu walguš. Seletused
Taweti 27. laulu üle. Hind 20 kop., tõwaste
pookitud 25 kop.
- 2) Rahu pasun. Waimulikud laulud, 218
laulu. Esimene ja teine jägu kokku pookitud.
Hind 40 kop.

Üks nelja healega weike noodi raamat selle
tarwis saab pea ilmuma, noodid on lihtsad ja
fenad, niihästi koori kui ka orilaga mängida.

3. Kiwi kruusid ääre taja. Mõni sõna
õigest meelearandamisest ja usust. Hind 5 kop.
- 4) Järgmised lehed:

Patune ja Önnistegija. Punase ja
musta kirjaga.

Esimene tutsumine.

Patuse abi.

Peaaegu üks ristiinimene.

Just kui ja oled.

Kas Jumal on saanud sind aitada.

Tahad ja õnnelikuks jaada.

Tule sest tõik on walmis.

Kokku segatud 100 tüki maksawad 60 kop.

Ustliku sõbrade abiga wälja antud:

Sinu armu katsmise aeg.

Truu.

Wägew ja see wäjewam.